MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
ZAHRADNICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÉ ARCHITEKTURY

Studie vybraného městského prostoru

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
Ing. Zuzana Ambrožová, Ph.D.

Lednice, 2017

Autor práce:
Bc. Ondřej Valigura

Zahradnická fakulta

Ústav zahradní a krajinářské architektury
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatel : **Bc. Ondřej Valigura**

Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura

Obor: Zahradní a krajinářská architektura

Název tématu: **STUDIE VYBRANÉHO MĚSTSKÉHO PROSTORU**

Rozsah práce: 30-40 stran textu, průkazné množství grafických příloh

Zásady pro vypracování:

1. Nashromážděte mapové, obrazové i textové materiály o vybraném prostoru. Zhotovte fotodokumentaci a sestavte úvodní rešeršní část práce, která bude zahrnovat všechny výchozí informace pro návrhovou část.
2. Území podrobně zanalyzujte formou grafických schémat. Zabývejte se vazbami analyzovaného území na širší sídelní strukturu. Zpracujte průzkumy a rozbory řešeného území, soustřeďte se především na vztahy urbanistické, architektonické, historické, biologické, provozní, programové a rekreační.
3. Zpracujte diplomní projekt v rozsahu architektonické studie, průkazně řešící funkční, provozní, výtvarné a další nezbytné aspekty modelového území, včetně jeho vazby na systém zeleně města.
4. Shrňte dosažené výsledky do závěrečných zobecňujících tezí.

Mendelova univerzita v Brně

Seznam odborné literatury:

1. AMBROŽOVÁ, Z. Veřejné prostory malých měst – teoretická východiska. *Urbanismus a územní rozvoj.* 2010. sv. XIII., č. 6, s. 14–20. ISSN 1212-0855.
2. GEHL, J. *Cities for people.* Washington, DC: Island Press, 2010. 269 s.
3. GEHL, J. – GEMZOE, L. *Nové městské prostory.* Brno: Era, 2002. 263 s. ISBN 80-86517-9-8.
4. GEHL, J. *Život mezi budovami : užívání veřejných prostranství.* 1. vyd. Brno: Nadace Partnerství, 2000. 202 s. ISBN 80-85834-79-0.
5. NORBERG-SCHULZ, C. – KRATOCHVÍL, P. – HALÍK, P. *Genius loci : krajina, místo, architektura.* 2. vyd. Praha: Dokořán, 2010. 219 s. ISBN 978-80-7363-303-5.
6. NORBERG-SCHULZ, C. *Genius loci: k fenomenologii architektury.* Praha: Odeon, 1994. 218 s. ISBN 80-207-0241-5.

Datum zadání diplomové práce: prosinec 2015

Termín odevzdání diplomové práce: květen 2017

L. S.

Bc. Ondřej Valigura
Autor práce

Ing. Zuzana Ambrožová, Ph.D.
Vedoucí práce

doc. Dr. Ing. Dana Wilhelmová
Vedoucí ústavu

Zahradnická fakulta Mendelova univerzita v Brně

prof. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Studie vybraného městského prostoru vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lednici, dne 3.5. 2017 Bc. Ondřej Valigura

Poděkování

Velmi rád bych poděkoval Ing. Zuzaně Ambrožové, Ph.D., za veškeré připomínky a konstruktivní kritiku, ale také za její ochotu a motivaci při vedení této diplomové práce. Dále všem, kteří mi poskytli důležité materiály ke studiu. Děkuji také své rodině a přátelům za jejich podporu.

OBSAH

1 ÚVOD 1

2 CÍL PRÁCE 1

3 METODIKA PRÁCE 1

4 TEORETICKÁ ČÁST 2

4.1 Život a dílo Josipa Plečnika 2

4.2 Příklady náměstí formovaných v první polovině 20. století 7

4.3 Shrnutí literární části 11

5 VÝSLEDKY PRŮZKUMŮ A ROZBORŮ 12

5.1 Základní údaje, lokalizace řešeného území 12

5.2 Širší vztahy 13

5.3 Přírodní podmínky 14

5.4 Sekundární a terciární krajinná struktura 15

5.5 Rozbor aktuálního stavu 21

5.6 Problémová mapa 28

5.7 Východiska pro návrhovou část 29

6 NÁVRHOVÁ ČÁST 30

6.1 Popis řešení 30

6.2 Návrhová situace 32

6.3 Grafické znázornění 33

7 DISKUSE 40

8 ZÁVĚR 41

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 43

9.1 Literatura 43

9.2 Ostatní prameny 43

9.3 Ústní sdělení 44

9.4 Internetové zdroje 44

10 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK 45

10.1 Seznam použitých obrázků a map 45

10.2 Seznam použitých tabulek 46

10.3 Seznam Příloh 46

1 ÚVOD

Posláním krajinářského architekta by měl být citlivý přístup k prostoru, ve kterém se pohybuje. Tématem této práce je náměstí, které je jakožto základní městotvorný prvek místem setkávání, obchodu a místem, kde se vždy odehrávala většina veřejného života. Náměstí je odjakživa důležitým bodem města, ve kterém se odehrávala většina veřejného života. V dnešní době tomu není jinak, i když v důsledku neustálé periferizace měst výstavbou velkých komerčních středisek mimo centrum, se jeho část přesouvá do těchto periferií. Je tedy důležité, aby veřejná prostranství byla pro návštěvníky dostatečně atraktivní a nenutila je vyjíždět na městskou periferii.

Pro tuto diplomovou práci byl vybrán prostor v Praze, jehož dominantu tvoří monumentální kostel Nejsvětějšího Srdce Páně, postavený v duchu neoklasicismu na přelomu dvacátých a třicátých let dvacátého století slovinským architektem Josipem Plečnikem. K tomuto výběru vedl autora především silný genius loci ukrytý ve zdech Plečnikovy fenomenální stavby a zároveň nelichotivý stav okolí čekající na satisfakci. Vytvoření návrhu celorepublikově významného prostoru, společně při zachování jeho společenských, historických a výtvarných hodnot je velkou výzvou pro každého tvůrce. Vydařená revitalizace zcela jistě přispěje ke zvýšení obyvatelnosti samotného místa, a také stoupne šance kostela na zapsání do seznamu světového dědictví UNESCO, na které společně s dalšími Plečnikovými stavbami aspiruje.

2 CÍL PRÁCE

Cílem práce je nashromáždění dostatku podkladů týkajících se modelového území a následné sestavení literární rešerše zahrnující všechny výchozí informace pro návrhovou část. Dalším krokem je podrobné zpracování analýz na bázi urbanistických, architektonických, historických, biologických, provozních, programových a rekreačních vztahů. Získané informace budou použity k vytvoření projektu v rozsahu architektonické studie pro modelové území náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze. Důraz bude kladen na průkazné řešení funkčních, provozních, výtvarných dalších nezbytných aspektů včetně vazeb na systém městské zeleně.

3 METODIKA PRÁCE

Diplomová práce je rozdělena systematicky do tří hlavních částí: teoretické, analytické a návrhové. První z nich, teoretická část, je zaměřena na život a dílo slovinského architekta Josipa Plečnika, s detailnějším popisem kostela Nejsvětějšího srdce Páně v Praze. Součástí práce jsou čtyři příklady náměstí formovaných v první polovině 20. století. Tyto příklady však neslouží jako východiska pro návrh, spíše dávají nahlédnout jakým způsobem je k těmto veřejným prostorům v současné době přistupováno.

Druhá část je věnována výsledkům důkladných rozborů řešeného městského prostoru a jeho širšího okolí. Analýzy vycházejí z územního plánu, územně analytických podkladů, dostupných historických pramenů a z vlastního terénního průzkumu. Inventarizace zeleně byla provedena dle metodiky doc. Ing. Pavla Šimka, Ph. D. k předmětu Ateliér biotechniky I (Šimek, 2013).

Na základě předchozích analýz byla vypracována část praktická, která obsahuje architektonickou studii pro modelový prostor náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze, odpovídající rozsahu diplomové práce. Samotný návrh je tvořen textovou částí, ve které jsou definovány hlavní ideje a grafickou částí dokládající řešení v podobě situací, řezopohledů, schémat a vizualizací.

4 TEORETICKÁ ČÁST

4.1 Život a dílo Josipa Plečnika

Architekt se narodil 23. 1. 1872 v Ljubljaně a zemřel 6. 1. 1957 taktéž ve slovinském hlavním městě. Vystudoval stavební školu v Grazu v letech 1888–1892 u profesora Theyera, dále Akademii ve Vídni v letech 1894–1898 pod vedením architekta Otty Wagnera, kde v roce 1898 získal Římskou cenu za školní projekt. Absolvoval rovněž studijní cestu do Itálie a Francie, a to v letech 1898–1899 (Horová, 1955).

Plečnik se narodil jako třetí dítě v rodině truhláře, což určilo i jeho budoucnost – měl převzít po otci skromnou truhlářskou dílnu a vydělávat si na živobytí úpravami a výrobou nábytku. Oba jeho bratři, starší Andrej i mladší Janet absolvovali vysokou školu, avšak on klopýtl už v prvním ročníku na gymnáziu a raději se vrátil k otcově dílně. Mladý Josip velice rád kreslil. Musel však svou vášeň skrývat před otcem, který se pod vlivem měšťáckých názorů obával o dobrou pověst rodiny a nechtěl mít za syna bohéma. S nadšením sbíral různé ilustrované časopisy, velký výběr však na tehdejším slovinském trhu neměl. Převažovaly reprodukce především slovanských, zejména českých umělců (Prelovšek, 2002).

Plečnik vyrostl v atmosféře maloměsta, která byla na jedné straně ovlivněna dominancí katolické církve a na druhé straně umírněným liberalismem. Lublaň s přibližně třiceti tisíci obyvatel, charakteristická nízkou úrovní stavební kultury a s nepříliš rozvinutým průmyslem nabízela spíše obraz rozhlehlé vesnice. Kulturní klima v té době bylo rozporem mezi početně menším, avšak ekonomicky a kulturně silnějším německy orientovaným obyvatelstvem a Slovinci, kteří se snažili nevěcným idealizováním vlastních dějin či kulturním svazkem s většími slovanskými zeměmi vymanit z podřízeného postavení (Prelovšek, 2002).

Díky státnímu stipendiu mohl od roku 1888 studovat na průmyslové škole ve Štýrském Hradci, kde se mu dostalo výborného vzdělání v oboru truhlářství a příbuzných odvětvích. Plečnik rovněž začal působit jako kreslič v ateliéru profesora Leopolda Theyera, kde pracoval po vyučování a o nedělích. Theyer Plečnika pověřoval pracemi při zástavbě bývalého parku Joannea, kde podle vídeňského vzoru vznikla hlavní třída Ringtrasse (Prelovšek, 2002).

Po smrti otce se matka spolu se starším bratrem shodli na tom, že Plečnik je příliš mladý na převzetí rodinné truhlářské dílny a on odchází v roce 1892 do Vídně. Zde dva roky pracoval v prestižní

truhlářské továrně, které pro něj byly dobrou, nicméně tvrdou školou. Přesun do velkoměstské Vídně znamenal pro Plečnika radikální průlom. Město se takříkajíc před jeho očima přetvářelo v monumentální hlavní město monarchie na Dunaji. Byl jedním z bezpočtu dělníků, kteří k tomuto bohatství přispěli prací svých vlastních rukou. Proto neviděl jen jeho lesk. Těžce snášel materiální bídu svých spoluobčanů a také špína a zápach předměstí ho značně ovlivnily. Jeho světový názor proto utvářelo spíše dělnické prostředí, politické spisy ho nezajímaly (Prelovšek, 2002).

Plečnik v té době mladý, neukotvený ve svých názorech a představách hledal sám sebe. Věděl, že práce v továrně by ho brzy zničila, proto hledal další alternativy. Krátkou dobu intenzivně přemýšlel o literární činnosti, nakonec se v roce 1893 pokusil zapsat na Uměleckoprůmyslové škole Rakouského muzea umění a průmyslu, jeho žádost však vedoucí oddělení architektury Herman Herdrle zamítl. Plečnik se poté v roce 1894 s doporučením od Müllera ucházel o místo v ateliéru Otty Wagnera na Akademii výtvarných umění ve Vídni, kde uspěl. Později tvrdil, že ho k tomuto kroku vedly Wagnerovy návrhy nového berlínského dómu z roku 1891, které se mu nelíbily, ale cítil v nich ducha velkého umělce, ačkoli sám jasné nazírání na umění ještě zcela neměl (Prelovšek, 2002).

Počáteční nadšení z Wagnerovy úvodní přednášky ale z Plečnika rychle vyprchalo, když mu byl zadán úkol, jakým byl návrh činžovního domu. Plečnik se totiž necítil být na takovýto úkol připraven a na nějakou dobu pohřbil své naděje, že by nad svými kolegy mohl vynikat svou kreslířskou zručností. Tento deficit ale dohnal prací v soukromém Wagnerově ateliéru, kde se během školního roku 1894-1895 naučil osvojit některé základní technické výpočty a rovněž základy deskriptivní geometrie. Plečnik se tedy po jednom roce stráveném prací ve Wagnerově ateliéru znovu hlásil na Akademii. Studium formálně ukončil za tři předepsané roky. Wagner poskytl Plečnikovi základní gramatiku, která se v té době zdála jedinou možností morfologického a syntaktického pokračování klasické antiky (Prelovšek, 2002).

Pro Plečnika měla značný význam ta část wagnerovské teorie architektury, která se vztahovala k německému architektovi a teoretikovi Gottfriedu Semperovi. Ten nevěřil na jeden konkrétní historický

styl, ale na zpracování stavebního materiálu s ohledem na příslušnou funkci, to znamená na zákonitosti výrobního procesu, které jsou extraktem vývoje, a tedy platné vždy a všude. Tento pojem stylu představoval u obou hledisko k rozlišení užitkových staveb a architektury (Prelovšek, 2002). Semper pracuje převážně se symboly a ornamenty. Ornament by neměl být jen připojenou ozdobou, ale musí mít skladební a funkční význam, musí povýšit materiální nezbytnost, funkčnost, na úroveň symbolu. Zvláště významným zdrojem významů je pro Sempera odívání, jelikož reaguje na fyzické a duševní potřeby podobně jako stavba: tím, že obaluje tělo materiálem, jehož forma a stavba má vždy symbolický význam (Kolektiv autorů, 1997).

Život ve Vídni nemohl nijak ohrozit Plečnikův intimní vztah k vlasti, naopak se více upnul ke Slovinsku. Tato věrnost vlasti ho ale celý život svazovala, neboť se cítil povinen k tomu, aby snižoval ztrátu Slovinců na kulturním poli. Jeho stále přemítání o novém a cizím poukazuje na obrovský vliv bratra a prostředí zakotveného v tradicích, ze kterého pocházel. Proti germánství, které před blížící se světovou válkou stále sílilo, postavil Plečnik kulturní tradici Slovanů, přičemž zvlášť elitní roli hráli v jeho představách Češi, které také nesmírně obdivoval. Není proto náhodou, že se brzy spřátelil s o rok starším vynikajícím kolegou Janem Kotěrou, který pro něj byl nejlepším ztělesněním tradice národa, a v roce 1900 se stal členem redakce časopisu Volné směry a v roce 1910 byl povolán na uměleckoprůmyslovou školu do Prahy (Prelovšek, 2002. Přesto, že od roku 1921 působil hlavně v Lublani, do Prahy pravidelně dojížděl jako architekt Pražského hradu v letech 1919-1934 (Haas, 1983).

Archeologické vykopávky, které byly realizovány v letech 1920–1921, určily také linii přestavby areálu Pražského Hradu, kterou z větší části navrhl právě Plečnik. Prvním z naléhavých úkolů bylo restaurování atik na průčelí hradních křídel směrem na I. nádvoří. V listopadu 1920 vypracoval Plečnik návrh dlažby nádvoří a vlajkových stožárů (Kolektiv autorů, 1997). Přístup z I. nádvoří do Španělského sálu byl velkou otázkou již v době jeho příchodu na Pražský hrad. Původně navrhl uzavřít Matyášovu bránu a severně od ní vybudovat nový průchod, od této myšlenky nakonec upustil i díky sílícím protestům Klubu za starou Prahu, který požadoval zachování její funkce. V letech 1920–1925 byl pak upraven Španělský sál a Galerie. Současně se Španělským sálem byly upravovány i síně pod ním – tzv. Rudolfovy konírny. U zahrady Na Baště koncipoval Plečnik prostor jako veřejnou komunikační plochu, ze které by vedla dlážděná cesta pro automobily z Hradčanského náměstí a také pěší cesta k Prašnému mostu a Jelenímu příkopu. III. nádvoří Hradu pak bylo koncipováno jako slavnostní předsíň a nástupní prostor pro oficiální návštěvy. Od původního plánu vybudovat v dlažbě náměstí půlkruhový odvodňovací příkop se upustilo a vznikla rovná plocha s nepatrným spádem. V létě roku 1927 pak byla provedena instalace betonového zákrytu archeologického průzkumu, který zde probíhal od června 1925, avšak dokončen byl až na jaře 1932. V místě nástupu z III. nádvoří do zahrady na Valech projektoval Plečnik schodiště ve hmotě jižního křídla, na nějž použil ušlechtilé materiály jako žulové schody, dioritové sloupy a obložení stěn hlazenou opukou. Dále se architekt věnoval úpravám Jižních zahrad, Rajské zahradě a jejich přístupy, jízdárny, fíkovny, míčovny, královskému letohrádku a rovněž i prezidentskému bytu, na jehož návrhu se podílela i prezidentova dcera. V rámci úprav již zmíněné Rajské zahrady Plečnik navrhl monolitickou kamennou vázu (mísu), mělký kulatý bazén bez zvláštního podstavce, vázové schodiště a též Malou vyhlídku. Jednou z důležitých, avšak nezodpovězených otázek, před kterými Plečnik stál, bylo začlenění Hradu do Pražského kontextu. V roce 1920 proto vypracoval plán širšího hradního okolí, především spojení hradu s Václavským náměstím a úpravu Letné.

Na veškerých Plečnikových úpravách lze sledovat interakce s Lublaní (Kolektiv autorů, 1997). Plečnik se snažil poskytnout Lublani coby hlavnímu městu Slovinska urbanistickou formu. Kompoziční princip plánování pražských os z roku 1934, jehož základem je nikoli dynamická souvztažnost ulice, náměstí a Hradu, ale jejich nespojité postavení vedle sebe, lze pozorovat rovněž v Lublani.

Poprvé se Plečnik sakrální architekturou zabýval v roce 1897 ve školní soutěži (Prelovšek, 2002). Pro Plečnika byl kostel místem hlubokého intimního prožitku svátosti oltářní, posvátné místo, které se nemělo vytápět, ani v něm neměly být lavice. Z četných návrhů kostelů a sakrálních prostor, se tento text bude zabývat těmi, které přímo či nepřímo odkazují na kostel Nejsvětějšího Srdce Páně, o kterém především pojednává.

V první řadě je nutno zmínit kostel sv. Františka na lublaňském předměstí Šiška. Plečnik se zde více přiklonil ke klasické antice a zejména k řeckému peripteru. Z pražského návrhu nejprve odstranil vnější sloupový plášť, který umístil uvnitř, kde obklopuje celý prostor kostela. Vznikla tady i takzvaná zimní kaple

za oltářem, jejíž valená klenba později zřejmě zapříčinila i změnu stropu pražské krypty. Rovněž osvětlení lodi je vyřešeno poněkud jednodušeji než v pražském návrhu, do kostela dopadá denní světlo postranními obdélníkovými okny. Charakter chrámu Páně naznačil portikem před hlavním průčelím, který se stal vůdčím motivem skromného zevnějšku (Prelovšek, 2002).

V případě kostela Nanebevstoupení Páně v Bogojině je zajímavé zejména spolupůsobení lidových, venkovských a klasických prvků. Plečnik zde předpokládal poněkud skromnější kostel, který by však stále vycházel z klasické antiky. Zde do popředí jasně vystupují úvahy o monumentálním pražském kostele s vnějším ochozem, mohutnou zvonicí za presbyteriem, jednotným stropem a vysoce posazenými okny. Je zde rozvinut uctivý dialog mezi starou a novou stavbou kostela (Prelovšek, 2002).

Kombinace farního sálu v přízemí, prostoru kostela, hlubší krypty částečně situované pod presbyteriem a čtyř pater fary ovlivnila nanejvýš komplikovaný prostorový plán kostela Svatého Ducha ve Vídni. Plečnik zde pracoval s podélnou halou rovněž osvětlenou okny v její horní části, plánoval také dřevěný kazetový strop, bez kterého se později kvůli protipožárním opatřením musel obejít, stejně jako se vzdal plánované benátské kampanily a spokojil se s otevřenou zvonicí. Kostel má relativně konzervativní průčelí zdůrazňující ústřední část budovy ve formě antického řeckého chrámu s protodórskými sloupy a trojúhelníkovým štítem (Prelovšek, 2002).

V sakrálním umění šel Plečnik výhradně svou cestou. Váhal mezi tradicí a extrémní modernou, přičemž tehdejší expresionismus a racionalismus na něj téměř neměly vliv (Kolektiv autorů, 1997).

4.1.1 Architektura kostela Nejsvětějšího Srdce Páně v Praze

Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně je situován na náměstí Jiřího z Poděbrad, v části Prahy 3 – Žižkova. Tvoří výraznou dominantu náměstí, které má tímto originální a zcela nezaměnitelný vzhled v kontextu celého města. Kostel je v meziválečné české architektuře stavbou zcela ojedinělou. Na jedné straně udivuje svým zvláštním tradicionalismem, na straně druhé překvapuje užitím na svou dobu extrémně moderních prvků (Kolektiv autorů, 1997).

Prostor celého náměstí byl koncipovaný a kompletně zastavěný již před první světovou válkou. Ve středu náměstí byl nechán volný prostor – a to pro umístění druhého katolického kostela. První, Mockerův kostel sv. Ludmily, byl jak známo, vystavěn v 80. letech 19. století na náměstí Míru (Svoboda, 2000). Projekt byl Plečnikovi zadán po rozpačitých výsledcích veřejné soutěže na plány kostela z roku 1919 (Švácha,1995).

Počátkem března 1919 totiž vypsal Výbor pro zbudování druhého farního chrámu na Vinohradech soutěž na kostel a na uspořádání celého náměstí Jiřího z Poděbrad. Do soutěže se přihlásilo přes třicet uchazečů, z nichž se nejlépe umístili Plečnikovi žáci, kteří předložili návrhy vycházející z jeho kostela sv. Ducha ve Vídni (Kolektiv autorů, 2008). Spolek českých architektů ale navrhl, aby byl vypracováním projektu pověřen přímo Josip Plečnik.

První architektovy náčrty této vinohradské svatyně z roku 1922 zamýšlely obklopit kolonádou jeho obdélný vnitřní prostor, anebo kolonádou obestavět zevně jeho vysoké kvadratické tělo (Kolektiv autorů, 2008). Pětadvaceti metrový kostel měl dominovat bloku budov se dvěma školami, farou a několika nájemními domy. Zvonice, při jedné straně kostela, měla určovat střed vnitřního prostoru. Další práce na této variantě byla kvůli nedostatku peněz a nejasné situaci s pozemkem přerušena, protože příslušné instituce chtěly celé prostranství využít jako nezastavěný park (Prelovšek, 2002). Tvarosloví několika variant z let 1922 a 1925 lze chápat jako Plečnikovu alternativu Janákova a Gočárova obloučkového kubismu. Definitivní podobu dostal návrh kostela v roce 1928 (Švácha,1995). Stavba kostela byla povolena pražským magistrátem až v roce 1928 a 28. října téhož roku byl slavnostně položen základní kámen. Projekt měl podle tehdejšího odhadu cenu 100 000 Kč, architekt jej zpracoval bezplatně a věnoval jej jako dar budoucímu chrámu (Kolektiv autorů, 2008). Protože však ani v hloubce čtrnácti metrů dělníci nenarazili na vhodné podloží, bylo třeba celý kostel postavit na železobetonovou základovou desku, která celkovou cenu navýšila o další nemalou finanční částku. V roce 1930 byly dokončeny hrubé práce na stavbě a dne 8. května 1932 byl kostel Nejsvětějšího Srdce Páně vysvěcen (Kolektiv autorů, 1997).

Kostel se ve své konečně podobě představuje jako bílá kvadratura, kterou objímá schránka z hnědých glazovaných cihel. Mezi vlastním tělesem kostela a nižším přístavkem fary se po celé šíři chrámové lodi vypíná věž – zvonice, s obrovitým kruhovým oknem pro hodiny (Švácha,1995). Zvonice nízký kostel

monumentalizuje a zároveň jej tak zapojuje do prostředí vysokých domů v okolí. Její poloha mezi presbytářem a částí pro sakristii je opticky orientována na hlavní přístupy na náměstí, odkud ji lze vnímat jako mohutnou, spojitou stavební hmotu. Velkým kruhovým oknem se štíhlými postranními pyramidami připomíná schéma fasády gotické katedrály. Záměna sloupů za „textilní" zpracování stěn, tj. odklon od akcentování tektoniky a příklon k logice „oblékání" stavby, měla vedle finančního vlivu také zvláštní symbolický význam. Světlé kvádry z umělého kamene na tmavém povrchu z lícových cihel posilují asociaci slavnostního hermelínového pláště. Ten vyúsťuje v příčně střižený límec, nad kterým vyčnívá bílý „spodní háv" s výraznými textilními girlandami. Hermelín jako vladařská kožešina, spolu s vladařským jablkem na špici zvonice, už sám o sobě poukazuje na jméno náměstí, zasvěcené poslednímu vladaří lucemburské dynastie a na poměrně nepříliš starý královský predikát celého vinohradského předměstí. Jeho pravý význam je zdůraznění Kristovy vladařské podoby (Kolektiv autorů, 1997).

Na základě neočekávaného navýšení rozpočtu, dospěl Plečnik v létě roku 1930 k dílčímu zjednodušení ornamentiky horní části fasády, vzdal se finančně náročných postav andělů a původně zamýšlené kamenné orámování portálů a oken nahradil levnější omítkou (Prelovšek, 2002).

Prostorný vnitřek zvonice umožnil Plečnikovi zřídit pohodlnou rampu místo schodů. Ta se vine podél obou kulatých oken s hodinovými ručičkami, které prostorové dimenzi dodávají i časový rozměr (Prelovšek, 2002). Zde se rovněž nacházejí zvony, jichž bylo původně šest, různé velikosti, váhy a zvuku. Zvon Nejsvětější Trojice (3620 kg, tón B_0), zvon Božské srdce Páně (1650 kg, tón D_1), zvon Panna Maria (970 kg, tón F_1), zvon Svatá rodina (750 kg, tón G_1), zvon sv. Jan Nepomucký (420 kg, tón B_1) a zvon sv. Josef a Dušičky (40 kg, tón B_2), který jako jediný zůstal v kostele dodnes (Kolektiv autorů, 2008).

Sochy z bílého mramoru osazené nad třemi průčelními portály byly tesány ve značných časových intervalech. Profesoru Uměleckoprůmyslové školy Bedřichu Stefanovi byly zadány již roku 1944. Postavu Dobrého pastýře nad levý portál dodal roku 1950. V roce 1970 byla osazena Orantka nad pravý portál a v roce 1983 dostala farnost sochu Trůnící Panny Marie s Ježíškem (Kolektiv autorů, 2008).

1.Pohled na zvonici kostela

2. Socha Panny Marie s Ježíškem nad hlavním vstupem

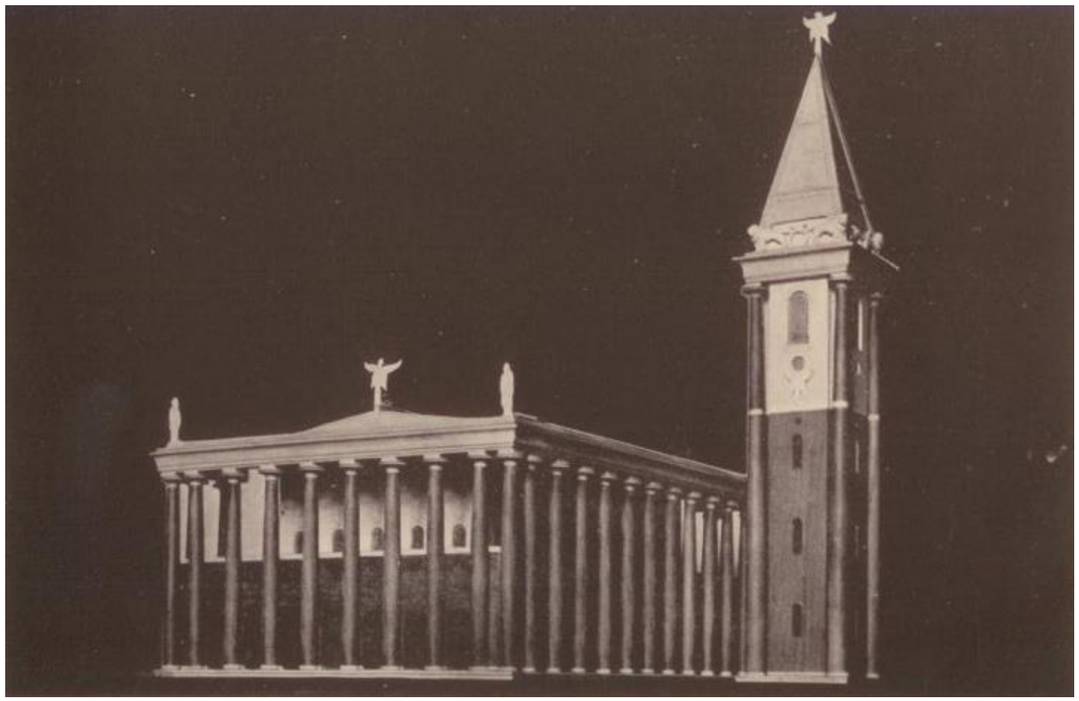

3. Model první varianty kostela, 1923 reprodukce dobové fotografie

4.1.2 Interiér kostela Nejsvětějšího Srdce Páně v Praze

Na konci roku 1930 byly hotovy stavební práce na kostele. Na začátku dalšího roku proto poslal Plečnik do Prahy podrobný návrh interiéru. Celou šířku lodi kryje dřevěný kazetový strop, který má železobetonovou konstrukci (Švácha,1995). Právě tento strop, spolu s vysoko posazenými okny nejvíce připomínají starokřesťanskou baziliku. Dřevěným čtvercovým kazetám na stropě odpovídají kruhy v teracové podlaze. Lisenami rytmizované stěny, obložené režnými cihlami, posázené drobnými křížky, odkazují na biblický chrám. Mezi těmito lisenami se nacházejí jednoduchá obdélná okna. Ta jsou od spodní části oddělena úzkým ochozem, který umožňuje jednak jejich čištění a také kompozičně vytváří césuru mezi stěnou a dematerializovaným bílým pruhem světla, takže mohutnost stropu najednou působí lehkým, vznášejícím se dojmem (Prelovšek, 2002).

V presbyteriu chtěl nejprve umístit na každé straně tři postavy českých světců, aby se symbolicky účastnili mší. Na lustru nad oltářem použil Plečnik návrh pro Zacherlovu kapli v Döblingu, který nakreslil již před první světovou válkou. Některé detaily, jako třeba zábradlí chóru nebo malé sloupy vedle oltáře, připomínají balustrády Trojmostí nebo Ševcovského mostu v Lublani, které vznikaly ve stejné době (Prelovšek, 2002).

Nad hlavním oltářem z bílého mramoru je zavěšena socha Krista, při čelní stěně se pak nachází šest pozlacených soch z lipového dřeva představující české světce – sv. Jana Nepomuckého, sv. Anežku, sv. Vojtěcha, sv. Václava, sv. Ludmilu a sv. Prokopa – všechny zhotovil Plečníkův spolupracovník, sochař Damian Pešan. Malé oltáře v rozích lodi, vlevo se sochou sv. Josefa s Ježíškem, vpravo pak se sochou Panny Marie s dítětem jsou dílem sochaře Antonína Berky. Druhou dvojici protilehlých oltářů, sv. Antonína Paduánského a sv. Terezie z Lisieux, navrhl Otto Rothmayer. Při bočních stěnách najdeme ještě polychromované barokní sochy sv. Jana a Panny Marie, stejně jako kříž s Ukřižovaným a Pietu od Hanuše Folkmana. Čtrnáct obrazů křížové cesty je dílem Františka B. Doubka z roku 1939. Sádrový odlitek Piety v nadživotní velikosti na pravé straně kostela byl zhotoven z náhrobku pro Jiřího Rückela na vyšehradském hřbitově v roce 1929 (Kolektiv autorů, 2008). Naproti Pietě při severní straně zdi je Kalvárie, jejíž původ je poněkud zajímavý. Krucifix patrně pochází z bočního oltáře kostela sv. Kříže z kostela sv. Bartoloměje na Novém městě, zbořeného v roce 1884. Sochy Panny Marie Bolestné a sv. Jana Evangelisty pod křížem pocházejí z kostela Proměnění Páně v Rychnově nad Kněžnou, který byl zbořen v roce 1864. Dřevořezby byly zachovány na půdě obecního úřadu, odkud je zakoupili manželé, jejichž syn je později věnoval kostelu (Kolektiv autorů, 2008).

Součástí kostela je také další velmi působivý prostor, krypta s valenou klenbou nacházející se pod chrámovou lodí. Osvětlována je světlíky v podlaze chrámu. Symbolické spojení s Pražským hradem navazují úlomky z katedrály sv. Víta, které jsou zasazeny do stěny krypty (Lukeš, 2014). Byla zbudována v letech 1942–1943, na konci války sloužila také jako protiletecký kryt. Je orientovaná opačně, její stěny tvoří cihlová neomítaná klenba (Kolektiv autorů, 2008).

4. Interiér zvonice

5. Krypta

4.2 Příklady náměstí formovaných v první polovině 20. století

4.2.1 Vítězné náměstí

Lokalizace: Praha

Autor: Antonín Engel

Rok dokončení: 1925

Rozloha: 83 000 m^2

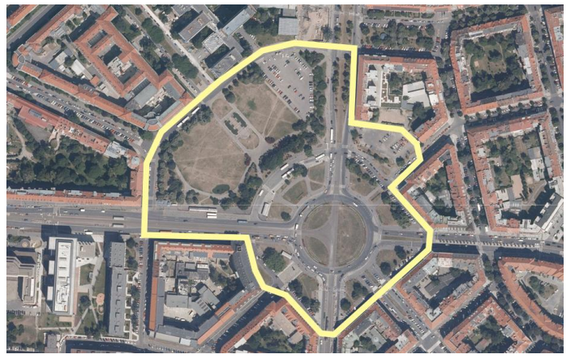

6. Situační zákres náměstí

Velkorysá urbanistická kompozice náměstí vznikla na základě regulačního plánu prof. Antonína Engela z roku 1923. Jeho princip spočívá ve vytvoření centrálního náměstí kruhového půdorysu s širokými radiálními bulváry a okružními ulicemi.

Náměstí je vymezeno blokovou zástavbou obytných a veřejných staveb. Severozápadní část působí velmi neutěšeně, jako zanedbaný park s parkovištěm a s velkým množstvím výšlapů, což je způsobeno neobsazeností pozemku, která je zároveň cennou územní rezervou. Tento segment po okrajích vymezují vzrostlé dřeviny, středová část je ponechána volná, slouží především pejskařům a studentům k trávení volného času. Často se zde konají různé akce se zacílením na studenty, v zimě zde fungují vánoční trhy a kluziště. Původní záměr architekta byl ale náměstí dostavět a vytvořit tak monumentální vstup do areálu technických univerzit.

Centrální část náměstí má ryze dopravní charakter, do jeho středu radiálně ústí frekventované komunikace. Projíždí tudy tramvaje, několik autobusových linek, které tu zde mají konečnou stanici a v neposlední řadě je zde i konečná stanice metra linky A – Dejvická. Těžištěm tohoto prostoru je okružní křižovatka, díky které je náměstí širokou veřejností nazýváno „Kulaťák“. Náměstí je pro chodce nemožné projít skrz ani obejít dokola, chodníky jsou z bezpečnostních důvodů opatřeny zábradlím, které zároveň snižuje už tak špatnou prostupnost. Místo je velmi rušné a nehostinné. Nabízí se otázka, zda tento prostor lze ještě nazývat náměstím.

7. Prostor se podobá spíše dopravní křižovatce než náměstí

8. Volnou travnatou plochu užívají především studenti přilehlých technických vysokých škol

4.2.2 Palackého náměstí

Lokalizace: Praha

Autor: Bohumil Hypšman

Rok dokončení: 1931

Rozloha: 4 800 m^2

9. Situační zákres náměstí

Palackého náměstí se nachází na pravém břehu Vltavy u Rašínova nábřeží. Navazuje přímo na Palackého most ze západu a ulici Na Moráni z východu, která směřuje k blízkému Karlovu náměstí. Podél Rašínova nábřeží vede dopravní komunikace. V severní části náměstí se nachází tramvajová zastávka spojující Karlovo náměstí a Anděl. Poblíž zastávky jsou umístěny dva vchody do metra Karlovo náměstí. Druhá tramvajová kolej vede podél nábřeží a zastávka je kousek jižně od náměstí.

Ze severu ohraničuje prostor blok obytných domů, z východu je to budova Ministerstva zdravotnictví a z jihu na náměstí navazují Zítkovy sady. Urbanistický a architektonický plán vzniknul v dílně architekta Bohumila Hypšmana v roce 1931. Architekt utvořil základní hmotové rozvržení náměstí, navrhnul budovu Ministerstva zdravotnictví a budovy na ni navazující, které zároveň tvoří náměstí pod Emauzy.

Dominantou celé plochy je sousoší Františka Palackého, jež v letech 1898-1912 navrhnul sochař Stanislav Sucharda. Sousoší je v základu strohou monumentální architekturou, tvořící křeslo pro samotného Palackého a zároveň také piedestal pro doprovodné figury. Gradace památníku je podpořena pylony posazenými na začátek mostu. V pozadí je zmíněná budova od architekta Hypšmana, který ji navrhl ve stroze neoklasicistním stylu, aby patřičně, ovšem neutrálně doplnila umělecké dílo. Monumentalitu díla umocňuje také volná plocha ponechaná v jeho těsné blízkosti.

Mezi náměstí a Zítkovými sady je terénní sokl, na jehož okraji je několik stromů a také drobný mobiliář. Vzhledem ke špatnému stavu vybavení lze toto místo považovat za problémové a nejméně atraktivní. Náměstí tak zůstává pouze průchozím bodem pro cestující městskou hromadnou dopravou, nebo pro ty, kteří míří na Rašínovo nábřeží.

10. Jednoduchá fasáda budovy Ministerstva zdravotnictví dává vyniknout sousoší Františka Palackého

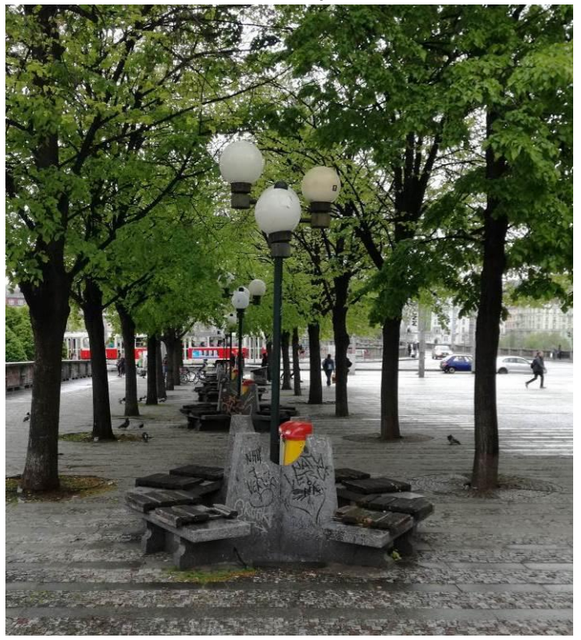

11. Mobiliář se nachází ve velmi špatném stavu

12. Sokl oddělující náměstí a Zítkovy sady

4.2.3 Ulrichovo náměstí

Lokalizace: Hradec Králové

Autor: Josef Gočár

Rok dokončení: 1925

Rozloha: 8 000 m^2

13. Situační zákres náměstí

Ulrichovo náměstí se nachází v centru Hradci Králové na Gočárově třídě. Prostor náměstí navrhl Josef Gočár, který byl pověřen zpracováním regulačního plánu města, jako nové centrum moderního Hradce Králové, jenž mělo být protiváhou starého města.

Náměstí vévodí dvě budovy vymezující jeho hranice. Severní strana je tvořena budovou Steinského paláce, ve kterém dnes sídlí banka, navržená architektem Otakarem Novotným. Na jižní straně náměstí je situována funkcionalistická budova původně určená jako administrativní sídlo regionální Ředitelství státních drah, autorem je Josef Gočár. Architekt vytvořil symetrickou kompozici dvou ochozových hal, které jsou kolmé k frontálnímu dvojtraktu na konci spojené jednotraktovou budovou. Dnes je budova sídlem Krajského ředitelství policie Královehradeckého kraje.

Náměstí má obdélníkový půdorys, jeho kompozice je přísně symetrická, umocněná čtveřicí pětipatrových nárožních domů při vjezdu na náměstí. Čtveřice domů je od okolní zástavby odlišena svou vyšší podlažností a plochou střechou. Vlastní plocha náměstí je ponechána volná, tvořena z velkých betonových desek vytvářejících obdélníkový rastr. Po obou stranách jsou symetricky umístěny parkově upravené mysy s lavičkami, které jsou ve východní části doplněny o sakury, v západní části se pak nachází fontána. Okraje náměstí lemované betonovými nádobami, jsou osázené stálezelenými jehličnatými rostlinami. Obvodová část náměstí slouží primárně k parkování osobních aut, které vytvářejí bariéru v prostupnosti.

Náměstí působí na návštěvníka velmi neosobně a neatraktivně. Nenabízí mu takřka žádný benefit stojící za jeho navštívení.

14. Západní část náměstí je ukončena vodním prvkem

15. Vstup na náměstí je z Gočárovy třídy uveden nárožními domy

4.2.4 Masarykovo náměstí

Lokalizace: Hradec Králové

Autor: Josef Gočár

Rok dokončení: 1930

Rozloha: 8 800 m^2

16. Situační zákres náměstí

Masarykovo náměstí se nachází v Hradci Králové v centru pěší zóny, nedaleko výše zmíněného Ulrichova náměstí.

Náměstí je navrženo Josefem Gočárem na trojúhelníkovém půdorysu jako komorní veřejný prostor, ze kterého radiálně vybíhají ulice. Gočár je také autorem konkávně prohnuté stavby, bývalé Anglo-československé banky (dnešní sídli Fio banky) s kubistickým dekorem, na jejíž fasádě je propsáno stylizované písmeno „M“ odkazující na příjmení prvního československého prezidenta. Vytvořil tak unikátní pozadí pro monument Tomáše Garrigua Masaryka ztvárněný sochařem Ottem Guttfreundem.

Náměstí dominuje, pomineme-li Anglo-československou banku, prostranství Masarykova pomníku, které je pojato jako kruhová výseč otevírající se do šíře domů v pozadí. Ve středové části výseče je umístěn pouze Masarykův památník, jinak je prostor ponechán volný. Okraje tohoto prostoru jsou oživeny trávníkem, na němž jsou umístěny květinové a růžové záhony. Severní část výseče vizuálně odděluje pomník od budovy banky nízkou zídkou a vzrostlými stromy. Vstup k památníku je umožněn dvěma vchody po stranách výseče. Řešení prostoru kolem památníku není zcela ideální, de facto jej vyčleňuje od zbytku náměstí a dělá jej hůře průchozím. V jižní části náměstí je umístěna lesklá, kruhová kašna z roku 2000 od Michaela Gabriela.

Západní část Masarykova náměstí je součástí velmi dobře fungující pěší zóny, podél které jsou liniově vysázeny kulovitě rostoucí trnovníky. Východní část je určená k parkování osobních aut. Samotný povrch náměstí je tvořen žulovou dlažbou – pražská mozaika, kladenáu různě do kroužku nebo do řádku.

17. Budova banky vytváří působivé pozadí pomínku T. G. Masaryka

18. Kašna je ve dne poměrně nenápadná, v noci však díky svému nasvícení prostoru dominuje

4.3 Shrnutí literární části

Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně je zcela jedinečný. I přes velmi nepříznivé podmínky, jimž musel architekt čelit, od nedostatku finančních prostředků, přes neustálé změny v projektu, po nestabilní podloží chrámu, dokázal Plečnik dovést tento projekt k velmi zdařilému, architektonicky kvalitnímu konci, který si rozhodně zaslouží pozornost okolí. Tu rozhodně má, i když také v negativním rámci, kvůli použití levnějších, nekvalitních materiálů mu musí být neustále věnována pozornost a o všudypřítomné drobné i větší opravy není nouze. Interiér kostela působí velmi příjemně, okna umístěná vysoko u stropu dodávají pocit opravdové schrány, ochrany před vnějším, hlučným světem. Uvnitř je i díky cihlovému zdivu stěn útulno a klid, nikdo zde není rozptylován pohledem ven ani hlukem z náměstí a okolí, vše se zde zdá jaksi pozastavené v čase. Tato jeho kvalita je zcela jistě pozitivně vnímána nejen odbornou, ale hlavně i laickou částí společnosti.

Výše uvedené příklady náměstí jsou důležitými doklady jedné éry. Éry, kdy v mnoha městech Evropy vznikaly zcela nové městské celky tzv. na zelené louce nebo naopak byly často bourány celé městské čtvrti, aby mohly vzniknout čtvrti nové. S nimi vznikaly i nové náměstí, která zde měla decentralizovat historická jádra měst.

Tyto veřejné prostory byly navrhovány často velmi velkoryse s důrazem kladeným především na funkčnost a praktičnost s omezenou estetickou funkcí. V dnešní době tyto objekty vyvolávají dojem, že nevíme, jak s těmito prostory naložit. Mnohdy působí neosobně a agorafobně díky jejich velkému měřítku, ve kterém se člověk ztrácí a necítí se dobře. V neposlední řadě za to může jejich špatný stav, ve kterém se nacházejí. Celkově tyto objekty vyvolávají dojem bezradnosti. Pro krajinářského architekta jsou ale zároveň velmi cennou územní rezervou s velkým potenciálem a geniem loci.

5 VÝSLEDKY PRŮZKUMŮ A ROZBORŮ

5.1 Základní údaje, lokalizace řešeného území

Řešené území: Náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze

Nadmořská výška: 264 m

Výměra areálu: 41 000 m^2

Modelové území se nachází na pravém břehu řeky Vltavy v centrální části hlavního města Prahy v městské části Praha 3 – Vinohrady. Řešené území je tvořeno prostorem náměstím vymezeným okolní blokovou zástavbou. Jižní části náměstí prochází Vinohradská ulice, která je významnou pražskou třídou a osou městské čtvrti s unikátním geniem loci (Novotný, 2015).

Náměstí je jedním z nejsignifikantnějších center Vinohrad s dominantou Plečnikova kostela Nejsvětějšího Srdce Páně a průhledy na žižkovský televizní vysílač. Je těžištěm lokálního městského života, tradičním místem setkávání, dějištěm mnoha kulturních a společenských událostí, zejména pravidelných farmářských trhů apod.

19. Vymezení řešeného území v rámci Čr

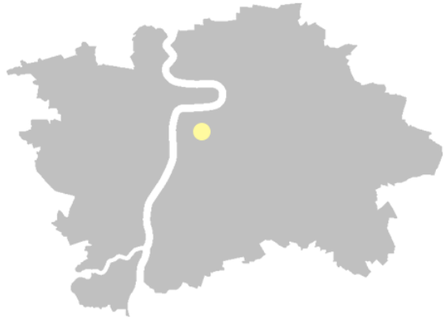

20. Vymezení řešeného území v rámci Prahy

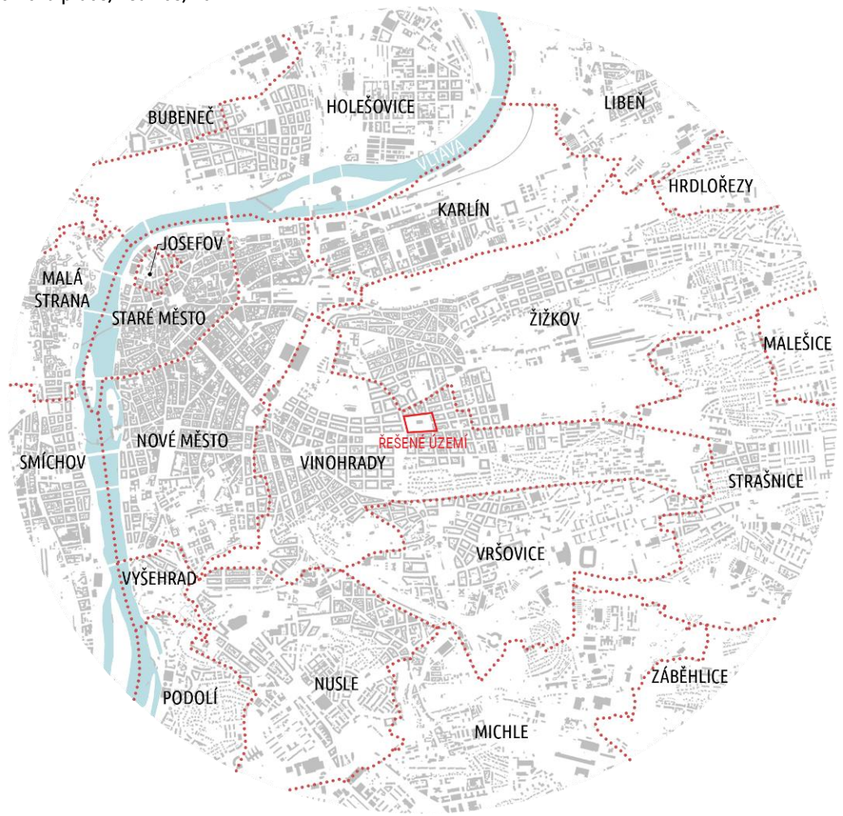

21. Definice řešené území v rámci katastrálních území

22. Hranice řešeného území z ptačí perspektivy

5.2 Širší vztahy

Řešené území se nachází v blízkosti historického centra Prahy v docházkové vzdálenosti přibližně 15 minut.

V rámci městského systému zeleně se jedná o velmi důležitou spojnici mezi Riegrovými sady, sady Svatopluka Čecha a Olšanskými hřbitovy. Území nespadá do územního systému ekologické stability (ÚSES). Z dopravního hlediska je náměstí důležitým uzlem, který je tvořen Vinohradskou třídou, tramvajovou linkou a trasou metra.

Severně od náměstí je situován žižkovský televizní vysílač, který je velmi dobře patrný z prostoru náměstí.

Vstup do modelového území je umožněn celkem jedenácti ulicemi ústícími na náměstí a především stanicí metra linky „A“ – Náměstí Jiřího z Poděbrad.

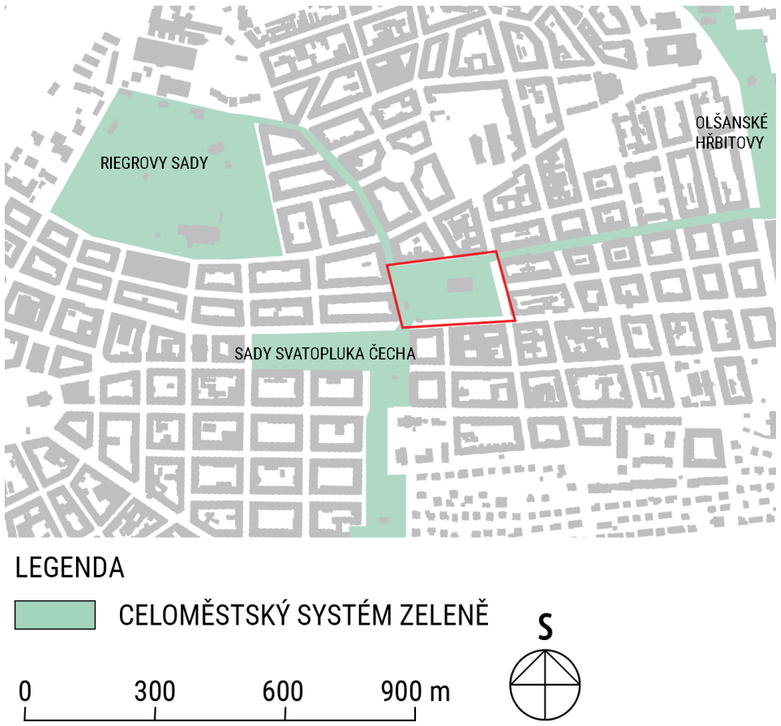

23. Celoměstský systém zeleně

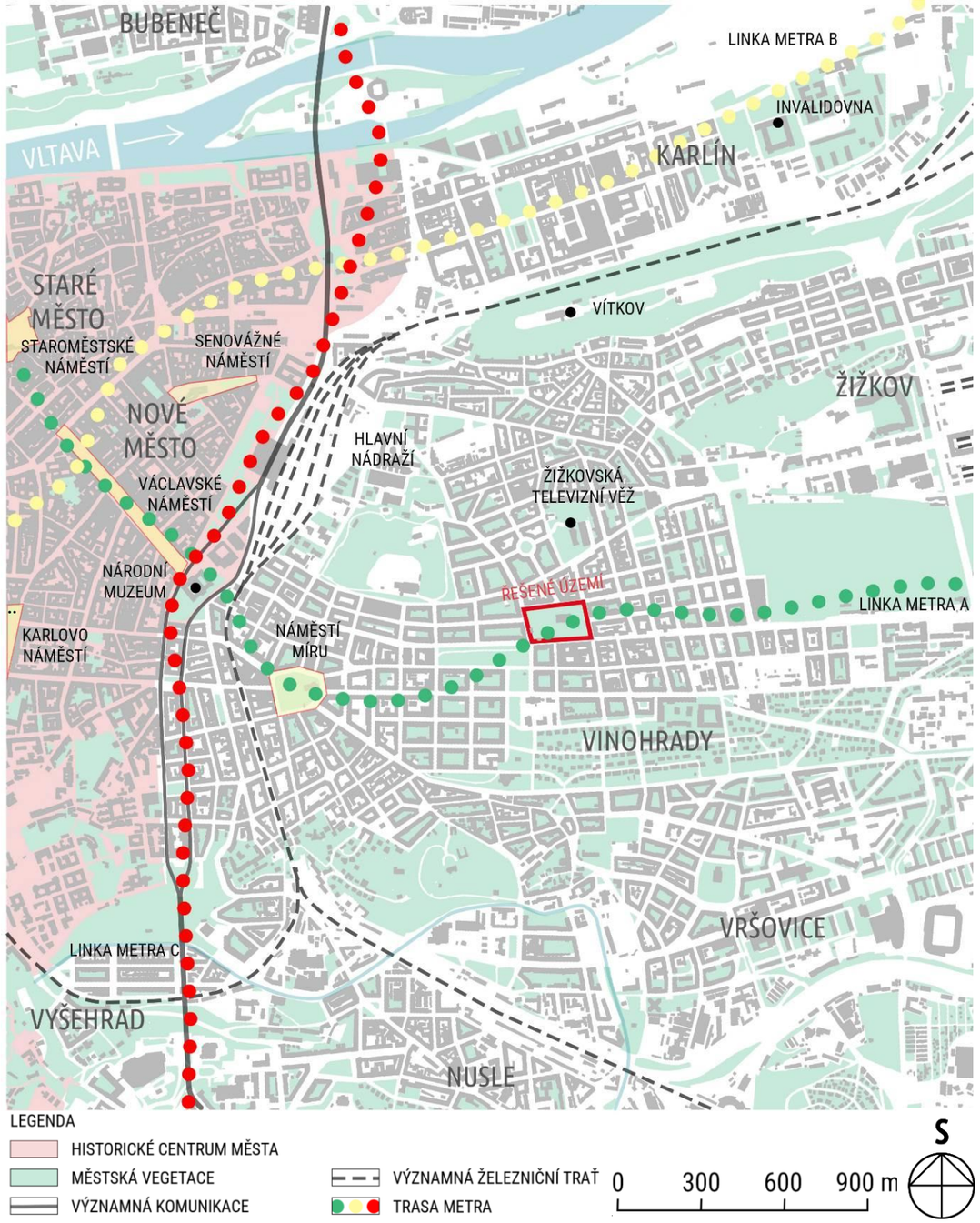

24. Mapa širších vztahů

5.3 Přírodní podmínky

5.3.1 Geologické podmínky

Geologický vývoj okolí Prahy je poměrně složitý, probíhá téměř 750 milionů let, od Proterozoika až do dnešní doby. Tomu odpovídá i velká různorodost horninového podloží. Území bylo celkem třikrát zaplaveno mořem. Na jeho dně se usazovaly vrstvy sedimentů (Kolektiv autorů, 2014). Podloží řešeného území tvoří horniny letenského souvrství ordovického stáří, jež jsou součástí barrandienského synklinoria. Z hornin jsou v souvrství zastoupeny písčité a drobové břidlice a droby s lavicemi křemitých pískovců Z pokryvných útvarů se v zájmovém území uplatňují deluviální sedimenty vzniklé přemístěním zvětralin skalního podloží soliflukcí. Jsou to jílovité hlíny tuhé konzistence se střípky a úlomky břidlic (Král, 2001).

5.3.2 Pedologické podmínky

Území spočívá na antropozemi. Povrch je upraven různorodými navážkami tvořenými hlínami, písky a jíly s úlomky hornin, valounky a hojným stavebním odpadem (cihly, malta, beton, zbytky zdiva). Mocnost navážek je v prostoru náměstí 430–500 cm (Král, 2001).

5.3.3 Reliéf a geomorfologie

Praha je situována ve střední části České vysočiny, majoritně v oblasti Poberounské soustavy, minoritní část na severovýchodě území je součástí České tabule. Pro rozhodující část území je charakteristický plochý až mírně zvlněný reliéf s relativně malými výškovými rozdíly, které dodávají většině území celkově plošinný ráz. Dnešní charakteristická podoba reliéfu byla ovlivněna hlavně erozní a akumulační činností řeky Vltavy a jejích přítoků během předešlých miliony let. Morfologická členitost území je poměrně značná, v jeho geomorfologickém utváření zřetelně kontrastuje plošinný reliéf nejvýše situovaných míst s hluboce zařezanými údolími Vltavy a jejich přítoků. Na levém břehu Vltavy vznikl nejčlenitější reliéf s hluboce zaříznutými potoky tvořící řadu protáhlých výběžků mnohdy končících strmými svahy v Pražské kotlině. Výškové rozmezí v Praze dosahuje 224 m n. m. na relativně malém území. Nejvyšším bodem je zarovnané návrší ležící v nadmořské výšce 399 m jihozápadně od Zlíčína. Nejnižším bodem je hladina řeky Vltavy na okraji Prahy v Suchdole – 177 m n. m (Kolektiv autorů, 2014).

Z geomorfologického hlediska lze modelové území zařadit takto (Demek,2006):

Systém:	Hercynský systém
Subsystém:	Hercynská pohoří
Provincie:	Česká vysočina
Soustava:	Poberounská soustava
Podsoustava:	Brdská podsoustava
Celek:	Pražská plošina
Podcelek:	Říčanská plošina
Okrsek:	Úvalská plošina

5.3.4 Klimatické podmínky

Oblast Prahy patří dle E. Quitta (1971) do teplé klimatické oblasti T2, pro kterou je charakteristické dlouhé, teplé a suché léto, velmi krátké přechodné období s teplým až mírně teplým jarem i podzimem a krátká, mírně teplá, suchá až velmi suchá zima, s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky. Nejteplejším měsícem v roce je červenec s průměrnou teplotou 18 až 19 °C, naopak nejchladnějším měsícem je leden s průměrnými teplotami –2 až –3 °C (Quitt, 1971).

5.3.5 Hydrologické podmínky

Územím města Prahy protéká nejdelší řeka České republiky – Vltava s délkou 430,2 km, plochou povodí 28 090 km^2 a průměrným průtokem 154 m^3/s (Augusta, 2005). Kromě Vltavy město hydrologicky ovlivňuje několik dalších hydrologicky významných vodotečí, jmenovitě Berounka, Kunratický potok, Rokytka, Botič, Litovicko-Šárecký potok, Radotínský potok a Dalejský potok, které spadají do dvou povodí – Dolní Vltavy a Horního a Středního Labe. Většina těchto vodních toků pramení v nadmořské výšce okolo 450 m n. m. Dále se v Praze nachází přibližně 290 ha vodních ploch – 3 přehradní nádrže, 182 rybníků a 37 retenčních nádrží (Kolektiv autorů, 2014). Modelovým prostorem náměstí neprochází žádná vodoteč ovlivňující okolí.

5.3.6 Biogeografické podmínky

Zájmová oblast spadá pod Řípský bioregion – 1.2. Modelové území se nachází v druhém, bukodubovém vegetačním stupni, ale díky vysokému stupni antropického ovlivnění se nejedná o reprezentativní zónu (Culek, 2005).

5.3.7 Fytogeografické členění

Z hlediska fytogeografického členění spadá řešený prostor do okrsku Pražská kotlina (10 b), patřícího do podoblasti Českého termofytika. Vegetační stupeň je kolinní – teplé pahorkatiny přibližně 135-500 m n. m. (Skalický, 1988).

5.3.8 Potenciální přirozená vegetace

Dle mapy rekonstruované vegetace leží území v oblasti potenciálního vývinu společenstva lipové doubravy – *Tilio-Betuletum* (Neuhäuslová, 1998).

5.4 Sekundární a terciární krajinná struktura

5.4.1 Socio demografické údaje

Vinohrady jsou městská čtvrť a katastrální území hlavního města Prahy s výměrou 378,7 ha a k 31. 12. 2015 s 50 782 obyvateli (Český statistický úřad [online], 2016). To odpovídá hustotě zalidnění 134 obyvatel/ha, což ji řadí mezi jednu z nejhustěji obydlených částí (Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy [online], 2015). To je dáno urbanistickou skladnou Vinohrad, které jsou tvořeny hustou blokovou zástavnou, vysokých činžovních domů.

V minulosti byly Vinohrady místem rychlého stavebního růstu, v první fázi zapříčiněném vyhlášením Prahy jako otevřeného města v roce 1866 a také zbořením městských hradeb v letech 1870–1877. To mělo obrovský vliv na nárůst obyvatel, který dokládá níže tab. 1.

Tab. 1 Vývoj počtu obyvatel městské čtvrti Vinohrady

1843	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	2001	2010	2015
169	5 318	14 831	34 531	52 504	77 120	83 367	95 497	94 927	63 915	53 567	51 545	50 782

5.4.2 Ochrana území

Řešené území je součástí městské památkové zóny Vinohrady, Žižkov, Vršovice v městské části Praha 2, 3 a 10 vyhlášené 1. 11. 1993. Jeho jižní hranicí prochází významná kompoziční osa navazující na historické jádro města (Hexner, 2006). Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně je pod památkovou ochranou od 3.5.1958. Veškeré zásahy prováděné v modelovém území musí být v souladu s podmínkami stanovenými pro památkovou zónu Vinohrady, Žižkov, Vršovice, jejímž předmětem ochrany je:

a) historický půdorys jemu odpovídající prostorová a hmotná skladba

b) urbanistická struktura uliční interiéry spolu s povrchy komunikací (zejména mozaiková dlažba chodníků, historická komunikační dlažba), charakter objektů a pozemků, architektura objektů a jejich exteriéry, veřejné interiéry včetně řemeslných a uměleckořemeslných prvků,

c) historické podzemní prostory (zejména historické sklepy s klenbami, štoly apod.)

d) panorama památkových zón s hlavními dominantami v blízkých a dálkových pohledech

e) historické zahrady a parky, doplňkové parkové – zahradní plochy a prvky, tvořící nedílnou součást krajinného celku, nebo historického prostředí.

Podle ústního sdělení Mileny Andrade Dneboské (památkářky; historická zeleň – parky, zahrady, krajina) dne 9. února 2017 je v modelovém prostoru nutné především zachování průhledů na Plečnikův chrám, se kterými při jeho navrhování počítal.

Bližší specifikaci požadavků národního památkového ústavu dále uvádí Špaček (2001): *„Dlažba v okolí kostela a zejména na ploše před hlavním vstupem musí být s ohledem na význam památky jednoduchá a střídmá, rozhodně nesmí mít ambice svým řešením konkurovat kostelu. Sám kostel měl původně na terase před hlavním vstupem pouze pražskou mozaiku v bílém provedení, parkové cesty byly mlatové nebo asfaltové. Proto musí být použitý materiál bez vzoru, uplatněný pouze s ohledem na nutnost parkové plochy zpevnit.“*

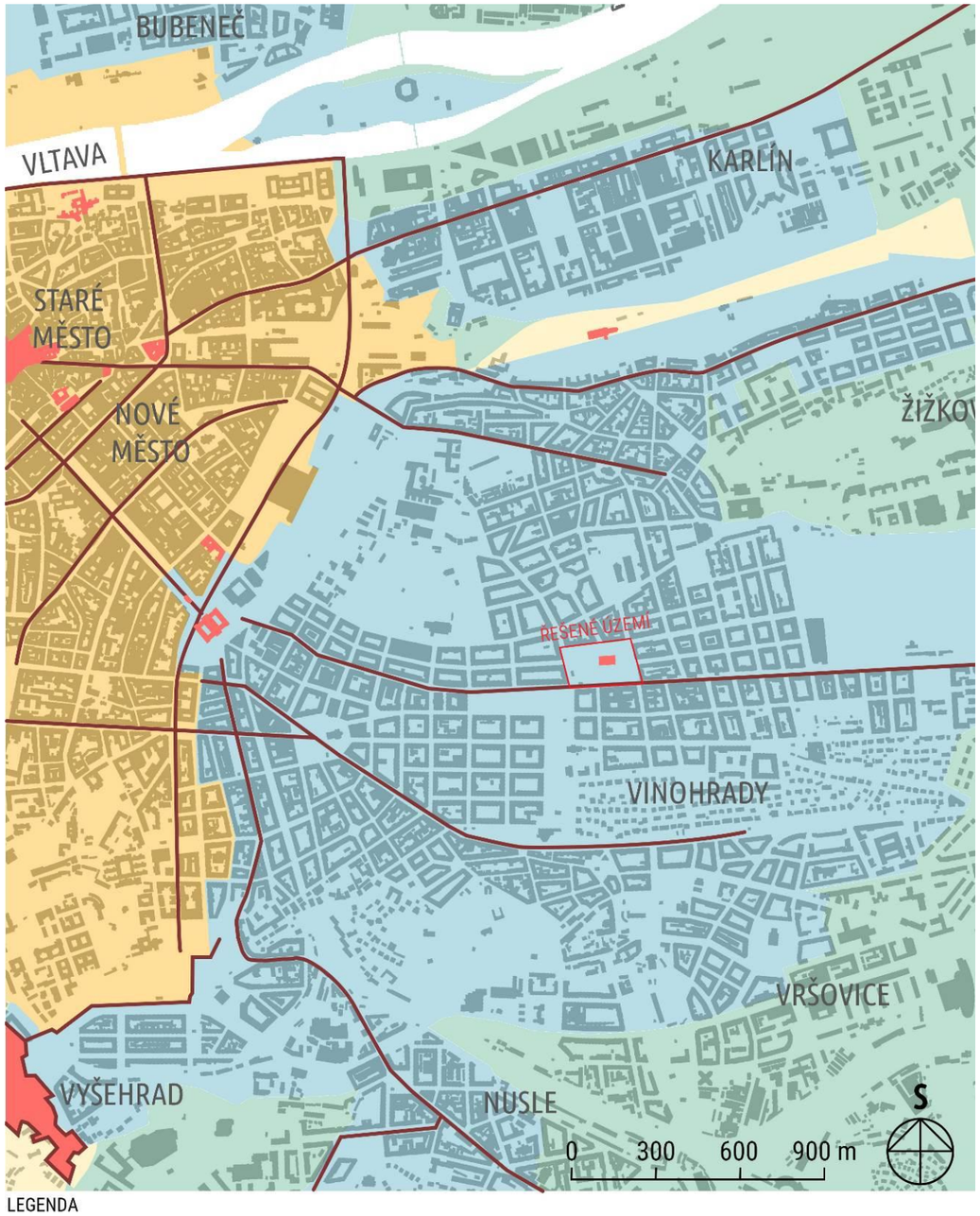

25. Památková ochrana města

5.4.3 Historie Vinohrad

Vinohrady nemají tak bohatou historii jako některá jiná pražská města.O to více jsou jejich dějiny specifické, především díky své poloze v blízkosti historických částí města. Rovněž jsou specifické kvůli existenci hradeb a díky jejich původně jinému než sídelnímu účelu.

Počátek osídlení oblasti Vinohrad je datováni do období neolitu (Píč, 1899), ze kterého pocházejí archeologické vykopávky, nalezené při budování elektrické dráhy v roce 1897 (Podlaha, 1908). První písemný poznatek existuje již z roku 1197, zmiňuje se o výsadbě vinné révy na místních svazích (Cabalka, 1940). Velký rozkvět zaznamenalo vinohradnictví za vlády Přemysla Otakara II. (1253–1278) a především za císaře Karla IV., který během svých zakladatelských aktivit v roce 1358 vydal viniční privilegium, kterým přímo přikazoval pěstování vinné révy v obvodu tří mil kolem Prahy. Pěstitelům vinné révy toto nařízení přineslo mnoho výhod, zejména osvobození od nájmu v prvních 12 letech a zemské berně (Laštovková, 2007).

Rozvoj vinařství v oblasti postupně zhatila válka husitská, třicetiletá a Prusko – Rakouská, kdy se díky své nárazníkové poloze Vinohrady staly terčem útoků nepřátelských armád při obléhání města. Tyto váleční konflikty způsobily úpadek vinařství. V této souvislosti začínají být vinohrady nahrazovány jinými zemědělskými činnostmi, zejména ovocnými sady a poli. Během 19. století se z oblasti Vinohrad stává výletní místo pro stále větší počet obyvatel Prahy, kteří hledali odpočinek v krásných sadech a zahradách. Nejstarším byly Wimmerovy sady vzniklé spojením pozemků několika usedlostí, v druhé polovině 18. století. Sady a pole vydržely na některých místech viničního území až do 20. století, na místě současného náměstí Jiřího z Poděbrad bylo obilí sklízeno ještě v roce 1894 (Janeček, 1895).

V roce 1849 byl vydán zákon o prozatímním obecním zřízení umožňující založení samosprávného celku – obce, čehož se chopila skupina podnikatelů, a území za branami Koňskou, Žitnou, Slepou a Novou spojili v jednu katastrální obec nesoucí název Vinohrady (Prozatímní obecní zákon [online], 1849). V roce 1867 byl dán obci přídomek *královské*, který je dodnes zažitý. Počet obyvatel v Královských Vinohradech postupně narůstal a v jeho souvislosti začalo docházet k diferenciaci mezi dílčími vrstvami obyvatel, způsobené odlišným vývojem dvou částí obce.

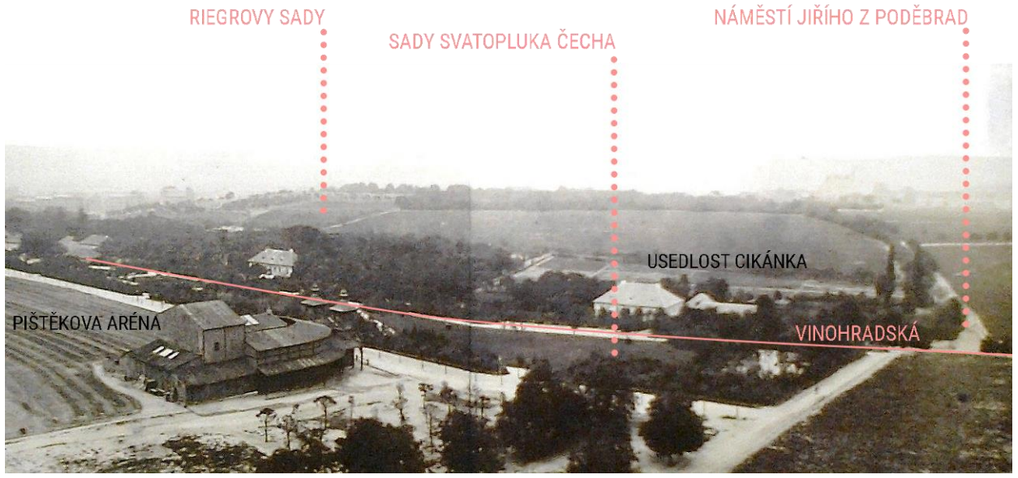

26. Historická fotografie zachycující městskou část Vinohrady, pořízená z vodárenské věže roku 1893

27. Wimmerovy sady s výhledem na Prahu

28. Poustevna v Kanálské zahradě

29. Pohled na Prahu z Viničních hor, rok 1650

V severní části Vinohrad probíhal spontánnější rozvoj, domy se stavěly rychle a často nekvalitně. Sloužily primárně k ubytování chudších vrstev obyvatel, zedníků a dělníků z okolních továren. Jižní část Vinohrad byla domovem bohatších vrstev obyvatelstva. Odlišná struktura obyvatelstva a samotný vývoj byl základem pro rozdělení těchto částí, ke kterému došlo 16. 7. 1875, čímž byla obec Královské Vinohrady rozdělena na – Vinohrady I a Vinohrady II. Vinohrady I byly později oficiálně přejmenovány na Žižkov.

Po roce 1875 přichází masivní rozvoj Královských Vinohrad, který však není způsoben rozdělením, nýbrž trendem týkajícím se všech obcí stojícími za městskými hradbami, jejichž demolice způsobila obrovský stavební rozmach. Královské Vinohrady rostly závratným tempem, v roce 1879 byly povýšeny na město a současně byl vytvořen politický okres vinohradský. Roku 1890 měl okres přes 135 000 obyvatel a byl tak největším okresem co do hustoty zalidnění v Rakousku-Uhersku.

Krátce po vzniku samostatného Československa dochází v roce 1922 ke spojení Královských Vinohrad s dalšími obcemi, i se samotnou Prahou. Královské Vinohrady vystupovaly roce 1922 ve struktuře hlavního Prahy města jako městská část Praha XII (Kuča, 2002). V souvislosti se vznikem Ústředních národních výborů a nového administrativního členění města byla Praha v roce 1949 rozdělena na 16 obvodů, které změnily tradiční hranice mnoha pražských čtvrtí, čímž se město rozdrobilo mezi více obvodů. Nejvíce zasaženy byly Královské Vinohrady, které byly připojeny k obvodu Praha 2 a Praha 12. Zásadní však bylo až nové, administrativní rozdělení hlavního města Prahy v roce 1960 v souvislosti se správními změnami v rámci celého Československa, kdy Praha byla rozdělena do deseti obvodů. Královským Vinohradům byl zároveň odebrán přídomek „Královské“ a nově byly rozděleny do pěti městských částí. Vinohrady tak dnes mají smutné prvenství, kdy jsou nejvíce rozdrobenou čtvrtí v rámci celé Prahy.

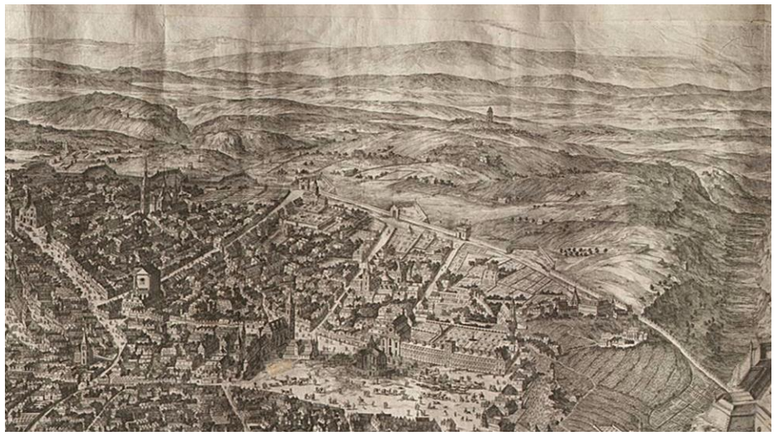

30. V popředí je vyobrazená barokní Praha, pozadí tvoří zvlněná krajina Vinohrad, z roku 1685

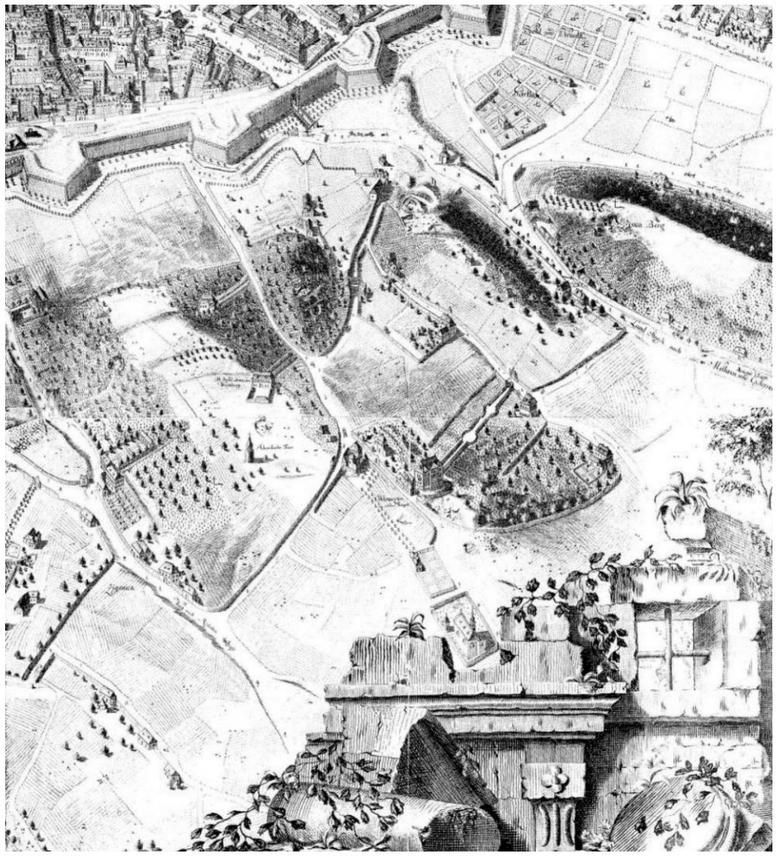

31. Perspektivní plán Prahy a Vinohrad podle Josepha Daniela Hubera z roku 1769

5.4.4 Urbanistický vývoj Vinohrad

Prostor současných Vinohrad tvoří zvlněná, od západu zvedající se planina, na jihu strmě klesající do údolí Botiče. Ve 13. století vytvářela zázemí osad existujících v oblasti pozdějšího Nového Města pražského. Do této doby byla odlesněna, ale nebyla nikým osídlena ani obhospodařována. Zásadní změna nastala roku 1348 po založení Nového Města a zejména po roce 1358, kdy Karel IV. rozkázal osázet všechna návrší kolem pražských měst vinnou révou. Na vinicích byly budovány strážné vížky, sklípky, útulny pro přespávání a občas i reprezentativnější pavilonky pro krátkodobý pobyt majitelů vinic. Husitské války způsobily rozsáhlé škody a také majetkoprávní změny, ale charakter využívání území se nezměnil. Pohusitská doba znamenala pro oblast další rozkvět vinařství, v 16. století zde bylo přes 2000 vinic. Tento rozmach byl zastaven až třicetiletou válkou, během které bylo území znovu zdevastováno (Kuča, 2002).

Pěstování vinné révy zde bylo znovu obnoveno, ale jen v malém míře. Na počátku 18. století tu existovala jen jedna čtvrtina předbělohorské rozlohy vinic, většina jich byla převedena na pole a zahrady. Budování bastionového opevnění zabralo relativně široký pás území a znamenalo nemožnost stavět ve fortifikačním pásmu (Kuča, 2002). Tato vzdálenost činila 600 sáhů, přibližně 1100 metrů (Hofmann, 1984). Přesto zde většina původních usedlostí zůstala a vznikaly nové; často nabývaly charakteru zámečků a letohrádků (Kuča, 2002).

Podstatným prvkem příměstské krajiny se na Viničních horách v poslední čtvrtině 18. století staly velké a náročně vybavené zahrady. V roce 1787 byla vybudována známá zahrada Kanálka tvořící dlouhý pruh anglického krajinářského parku podél severního úbočí Vinohradské třídy od Slavíkovy po Italskou ulici. Na konci 18. století vznikly tzv. Růžové aleje tvořené sítí přímých alejí v kultivované krajině. Další okrasné zahrady byly vytvořeny severně od Kanálky kolem usedlostí Kuchyňky, Švihanky a Vozové (nynější severní část Riegrových sadů) a také kolem usedlosti Bajrové (dnešní Rajská zahrada, nyní na katastru Žižkova) (Kuča, 2002).

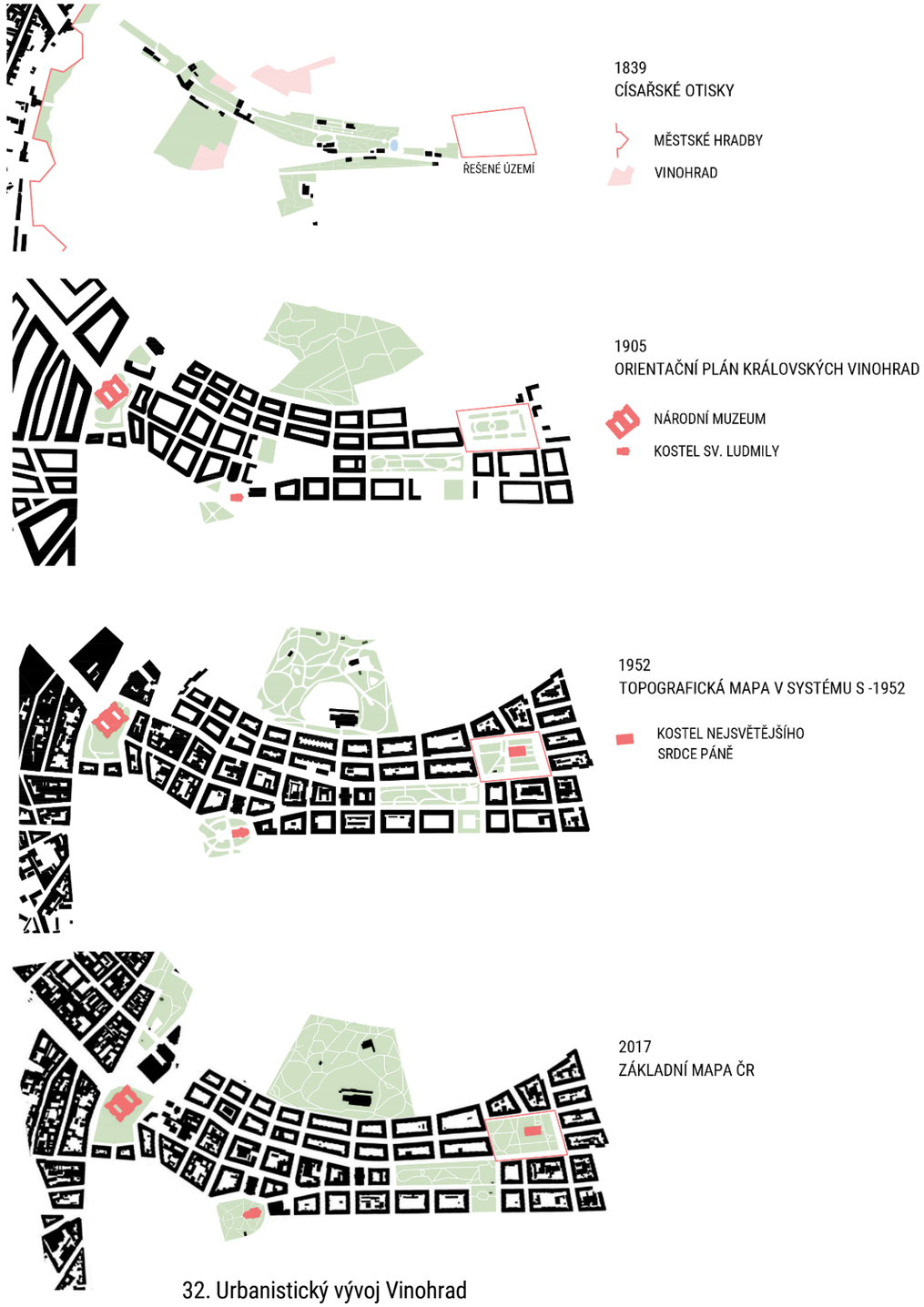

32. Urbanistický vývoj Vinohrad

Roku 1849 došlo ke zrušení viničního řádu, usedlosti na katastru Viničních hor se sloučily v jedinou obec Viničné hory, k níž byly připojeny osady Olšana a Bezový mlýn. Společná obec existovala do roku 1875, kdy se kvůli velké rozsáhlosti rozdělila na obce Vinohrady I (po roce 1877 Žižkov) a Vinohrady II (po roce 1877 Královské Vinohrady). V roce 1879 byly Královské Vinohrady povýšeny na město, Žižkov se povýšení dočkal až v roce 1881 (Kuča, 2002).

V druhé polovině 19. století byly Vinohrady primárně výletním místem obyvatel Nového Města a také místem, kde se koncentroval český divadelní život, jenž se v převážně německé Praze špatně prosazoval. Předpokladem systematičtější výstavby ve Vinohradech bylo zrušení statutu pevnosti města Prahy, k němuž došlo v roce 1866. Bezprostředně po Prusko-rakouské válce, kdy byla Praha prohlášena za tzv. otevřené město, jenž neplní obranou funkci. Výstavba Vinohrad byla řízena od roku 1870 regulačním plánem starosty Karla Hartiga, jelikož obyvatelé Vinohrad nehodlali respektovat jednotný urbanistický plán vytvořený Josefem Schulzem na půdě Spolku architektů a inženýrů v Království českém (Platovská, 2011). Rivalita s Prahou zapříčinila v roce 1880 uzavření přívodu vody do Vinohrad, které tak byly nucené vybudovat vlastní vodárnu v Podolí. I přes tyto komplikace se výstavba zde rychle rozvíjela.

V roce 1885 tvoří Vinohrady poměrně velké město, vybudované na pravidelném půdorysu. Stávají se tak nejvýstavnějším a nejreprezentativnějším městem budoucí Velké Prahy. V letech 1871–1889 byl podle návrhu A. Barvitia vybudován park Gröbovka (dnešní Havlíčkovy sady). V letech 1888–1893 byla na náměstí Míru postavena radnice a nová hlavní dominanta Vinohrad – dvouvěžový novogotický kostel sv. Ludmily. Do 1. světové války byly Vinohrady v podstatě dobudovány, bloková struktura města byla prakticky beze zbytku zastavěna, ve východní části města zároveň vzniká, na místě usedlosti Cikánka, druhé ústřední náměstí – Jiřího z Poděbrad. Nové blokové výstavbě bohužel musí ustoupit park Kanálka, který je však kolem roku 1893 nahrazen sady Svatopluka Čecha. V letech 1902–1908 vzniká velký anglický krajinářský park Riegrovy sady sousedící s Rajskou zahradou (Kuča, 2002).

Po připojení k Praze v roce 1922 se Vinohrady ve 20. a 30. letech 20. století organicky propojují s Žižkovem. Poblíž Bezručova sadu vzniká ve 30. letech pozoruhodná architektura Husova sboru od Pavla Janáka, skoro souběžně je na náměstí Jiřího z Poděbrad postaven netradičně řešený kostel Nejsvětějšího Srdce Páně od Josipa Plečnika. Urbanistická struktura nejhonosnější pražské čtvrti nebyla v 2. polovině 20. století narušena (Kuča, 2002).

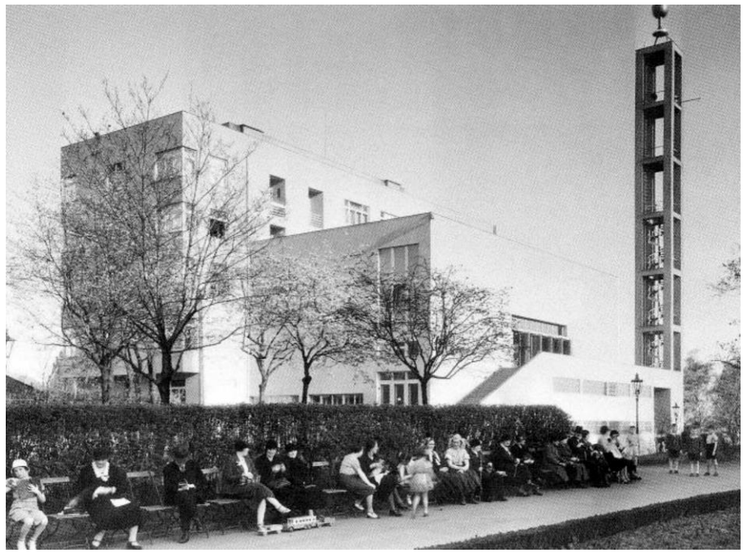

33. Husův sbor, 1933

34. Hlavní osa procházela v 60. letech minulého století kolem kostela

5.5 Rozbor aktuálního stavu

5.5.1 Funkční analýza

Modelové území je dle územního plánu formulováno jako nezastavitelné území, konktrétně „*parky, historické zahrady a hřbitovy*.“ Zástavba vymezující prostor náměstí je označena jako „*všeobecně obytná*,“ podél ulice Vinohradská jako „*všeobecně smíšená*.“ Ve většině případů je první nadzemní podlaží budov určeno ke komerčním účelům, vyšší patra pak slouží k rezidenčnímu bydlení, viz obr. č. 35. Na ulici Vinohradská jsou v uličním parteru zastoupeny zejména obchody se spotřebním zbožím, módou a různými službami. Na náměstí Jiřího z Poděbrad je uliční parter tvořen především kavárnami a restauracemi, velké zastoupení mají také služby, včetně informačního centra. V severní části se nachází Základní škola Jiřího z Poděbrad.

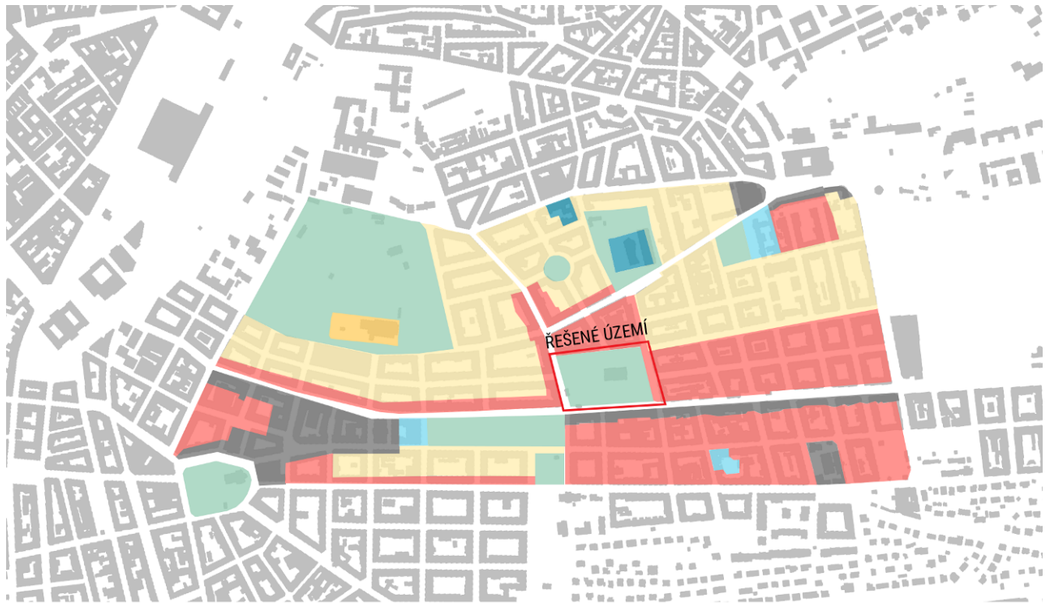

35. Funkční analýza širšího území

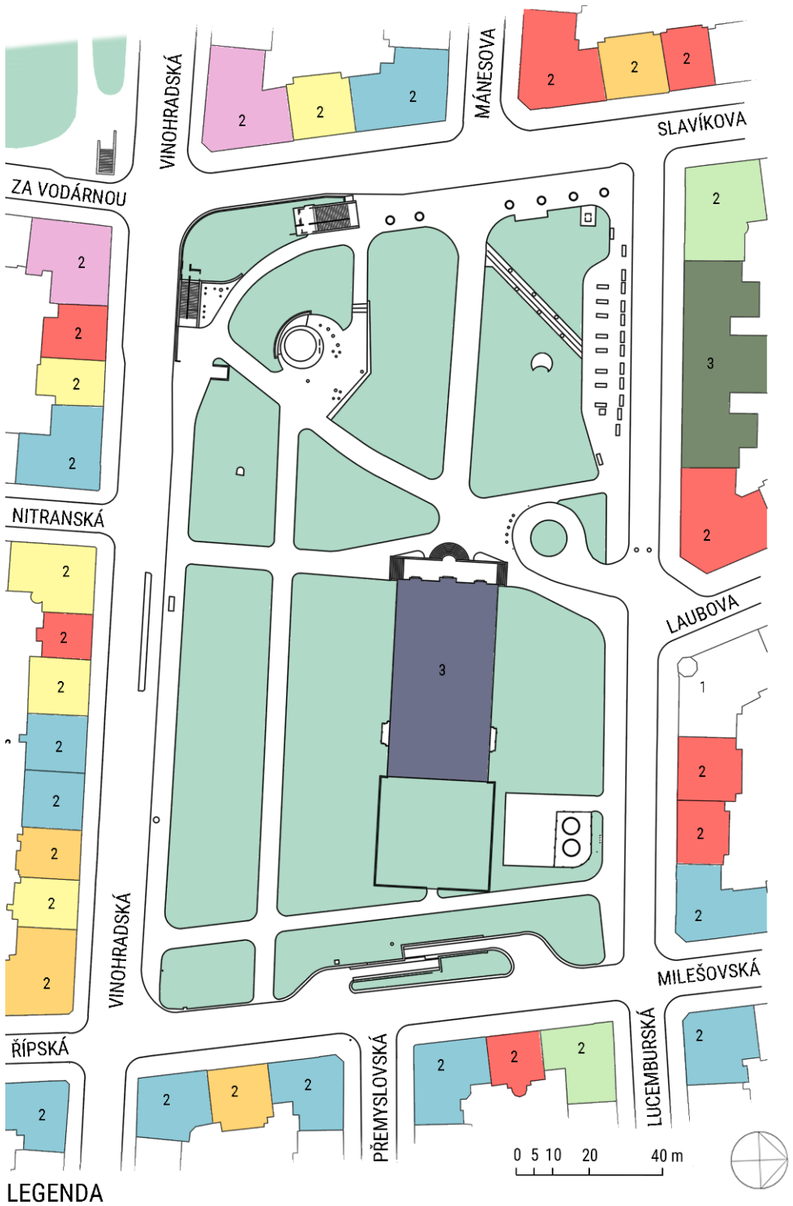

36. Funkční analýza modelového prostoru

5.5.2 Majetkoprávní vztahy

Celé modelové území je ve vlastnictví hlavního města Prahy, kromě chrámu Nejsvětějšího Srdce Páně a k němu přilehlé kostelní zahrady, který je v majetku Římskokatolické farnosti u kostela Nejsvětějšího Srdce Páně Prahy. Dotčené parcely se nacházejí v obci Praha (554782), katastrální území Vinohrady (727164).

Přímo dotčené parcely:
4098/2, 4126/2, 4126/1, 4275/1, 4275/2, 4275/3, 4275/4, 4275/5, 4275/6, 4275/7, 4275/8, 4275/9, 4275/10, 4275/11, 4275/12, 4275/13, 4275/14, 4275/15, 4275/16, 2457, 2458.

37. Majetkoprávní analýza

5.5.3 Stávající vegetace

V řešeném prostoru byl proveden pro potřeby diplomové práce zjednodušený dendrologický průzkum podle metodiky P. Šimka (2013) za účelem určení nejhodnotnějších dřevin v areálu. Hodnocení se vztahovalo na stromové i keřové patro. U hodnocených dřevin byly posouzeny tyto atributy: taxon, obvod kmene, průměr koruny, výška stromu, věkové stádium, zdravotní stav, fyziologická vitalita, sadovnická hodnota a poznámka. Na celkové ploše 4,1 ha bylo zinventarizováno 189 stromů, 3 solitérní keře a 21 keřových skupin. Převládajícími taxony jsou *Tilia tomentosa, Tilia cordata* a *Acer platanoides*.

Většina dřevin v řešeném území je poškozená podél komunikací dopravním provozem a nekvalitním neodborným ošetřením. V nejhorším stavu jsou dřeviny stromořadí na severní hranici náměstí. Některé jsou v havarijním stavu. Jiné dřeviny jsou napadeny dřevokazným hmyzem a houbovým onemocněním. Zejména ve východní „parkové“ části objektu je zdravotní stav dřevin zhoršen vlivem negativního působení psí moči. Z vyhodnoceného dendrologického potenciálu vyplývá, že řešené území se nachází ve fázi „změna,“ kdy jsou vzrostlé dřeviny ve špatném stavu, a naopak v dobré kondici jsou dřeviny mladé.

Podrobné hodnocení jednotlivých stromů a porostních skupin je uvedeno v tabelární části v příloze.

38. Psí moč se velmi negativně projevuje na zdravotním stavu dřevin

Tab. 2 Dendrologický potenciál

	SH1	SH2	SH3	SH4	SH5
V1 V2 V3	95			29	
V4 V5	22			43	

39. Dendrologický průzkum

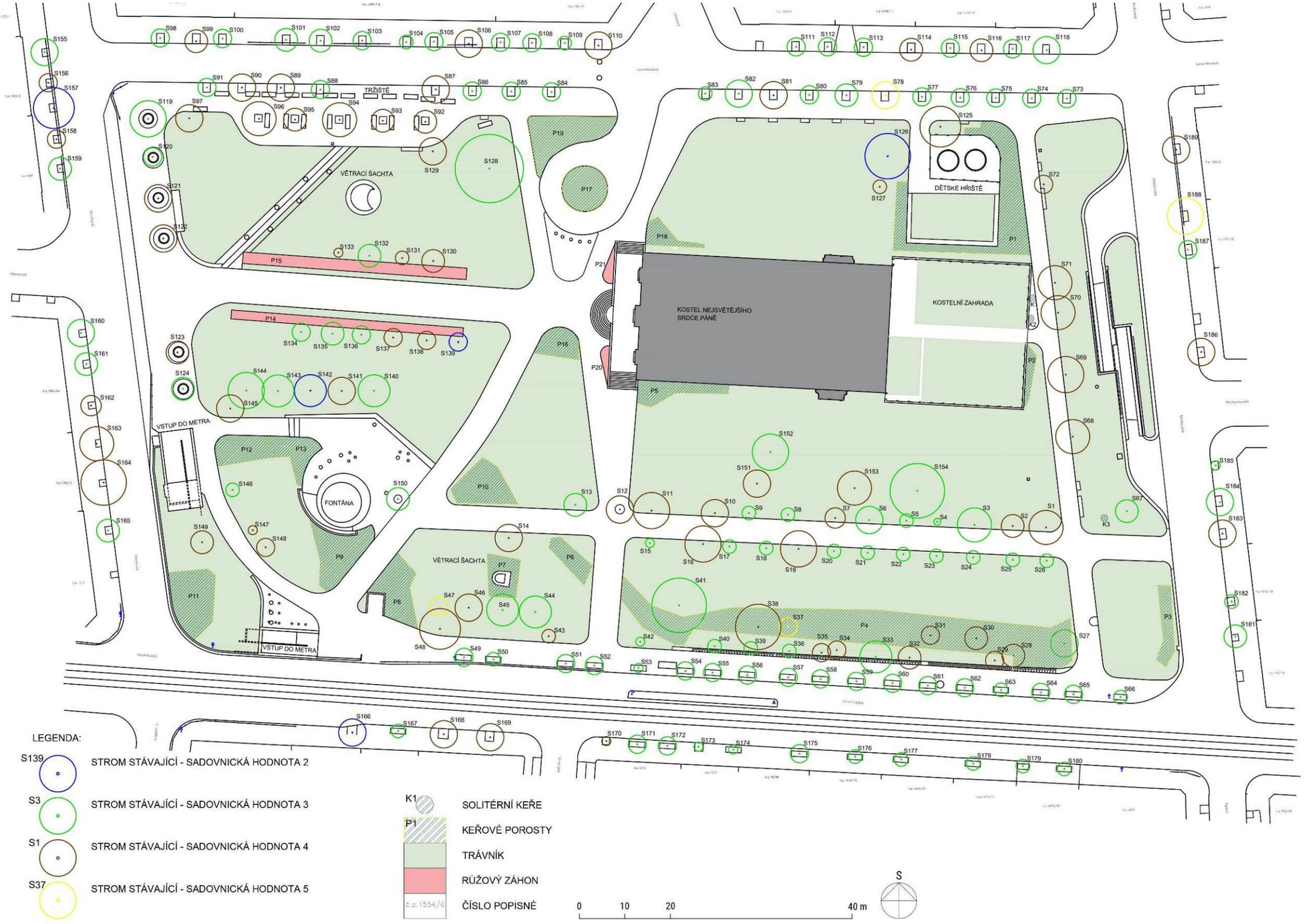

5.5.4 Doprava a provoz

Náměstí Jiřího z Poděbrad je důležitou křižovatkou městské hromadné dopravy. Je zde soustředěna zastávka metra linky A – Náměstí Jiřího z Poděbrad a dvě tramvajové linky číslo 11 a 13 – Náměstí Jiřího z Poděbrad. Zastávky městské hromadné dopravy jsou soustředěny poblíž křižovatky v jihozápadní části území, přístup do metra je umožněn pomocí podchodů. Tramvajové zastávky jsou řešeny bariérově pomocí vyvýšených ostrůvků umístěných ve vozovce. Osoby s omezenou schopností pohybu a orientace zastávky v podstatě nemohou samostatně využívat. Z tramvajové zastávky vedoucí z centra města se lze na náměstí dostat legálně pouze podchodem.

40. Doprava v rámci Vinohrad

V jižní části podél náměstí vede rušná komunikace – Vinohradská třída, která je důležitou tranzitní tepnou Vinohrad. Celá oblast kolem náměstí a podél Vinohradské třídy je využívána k parkování osobních aut, a to i v místech, které k tomuto účelu nejsou určeny. Vytváří se tak visuální smog a bariéra v průchodnosti. Ve Východní části náměstí je situováno podzemní parkoviště s kapacitou přibližně třiceti parkovacích míst zároveň sloužící jako vstup do krytu civilní obrany v rámci metra.

5.5.5 Hluk

Intenzivní automobilová doprava způsobuje zvýšenou hladinu hluku, zejména přes den. V nočních hodinách dosahuje hladina hluku až o třetinu nižší hodnoty než ve dne. Nejvyšší naměřené hodnoty jsou v těsné blízkosti Vinohradské třídy, naopak nejnižší hodnoty byly zjištěny v severní části náměstí za kostelem.

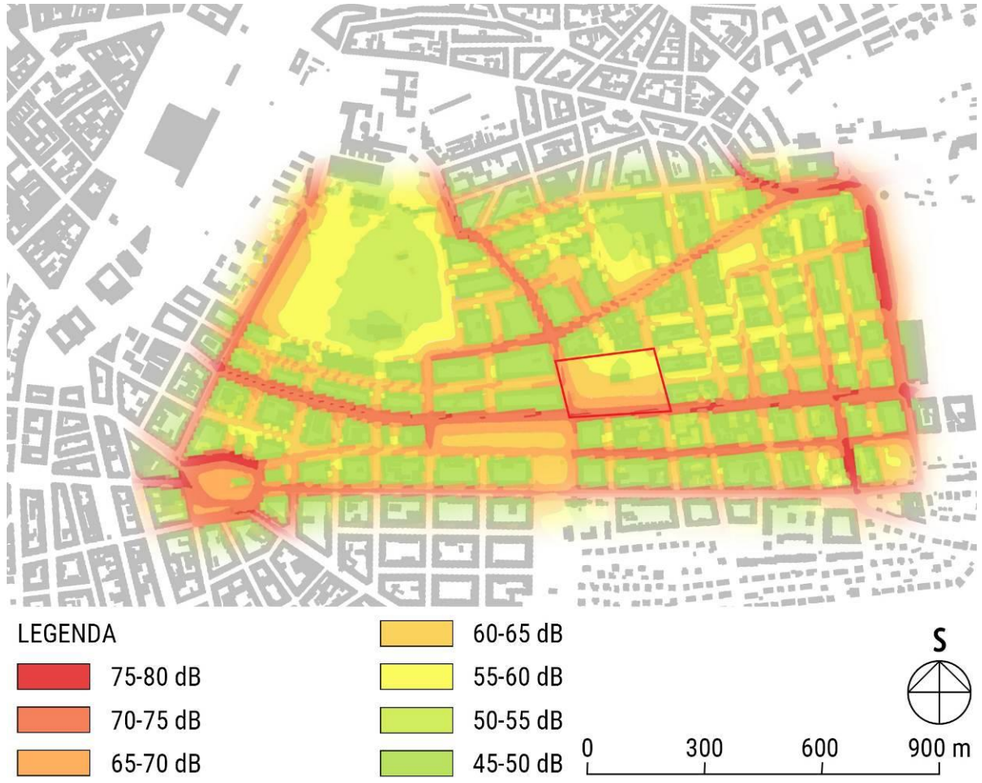

41. Hladina hluku v rámci Vinohrad 6:00 – 22:00 hod

5.5.6 Současná podoba náměstí

„Náměstí Jiřího z Poděbrad představuje celoměstsky významný prostor, který se však dosud nedočkal ucelených a koncepčních úprav. Dominantou náměstí je kostel Nejsvětějšího Srdce Páně od známého architekta Josipa Plečnika, který se Praha v současnosti snaží zapsat na seznam světového dědictví UNESCO. Prostor celého náměstí je nedílnou součástí památky, nicméně jeho stav neodpovídá významu národní kulturní památky“ (Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy [online], 2014).

Jedná se o veřejný prostor kumulující v sobě mnoho funkcí, které jsou pro návštěvníky přitažlivé. Především je to přítomnost unikátní architektury kostela, který tady přijíždí obdivovat návštěvníci z celého světa. Další atraktivitou jsou farmářské trhy, fungující čtyři dny v týdnu, a to vždy od středy do soboty. Trhy jsou spíše společenskou událostí než praktickým nákupem čerstvých potravin. Náměstí je celoročně hojně navštěvované, podstatnou skupinu tvoří zejména majitelé psů venčící své domácí mazlíčky v prostoru kolem kostela. Terén náměstí je mírně svažitý, výškový rozdíl mezi Mánesovou a Přemyslovskou ulicí je tři metry.

Kompozice náměstí je velmi roztříštěná, je určená komplikovaným provozem pěší dopravy v tomto prostoru. Dobře čitelná je hlavní podélná osa vedoucí z ulice Mánesova – ke kostelu, vytvářející signifikantní průhled na Plečnikův chrám. Korzo je doplněno lavičkami a po okrajích doprovázeno sakurami a růžovými záhony. Jižně od hlavní osy je vedena vedlejší podélná osa taktéž doplněna o lavičky a lemovaná lípami. Na konci vedlejší osy se nachází kašna, vzniklá v souvislosti s výstavbou metra v 70. letech minulého století, která je dílem sochaře Petra Šedivého. Je inspirovaná projektem všeobecné mírové organizace – *„Smlouva o nastolení míru v celém křesťanstvu,"* jenž inicioval král Jiří z Poděbrad (Vetřelci a volavky[online], 2015). Její okolí vyznívá jakoby vytrženě z kontextu prostoru celého náměstí, kterého je ovšem nedílnou součástí. Dílem stejnojmenného autora je i mohutný výdech metra, který odtahuje pozornost od kostela. Na jeho estetickém výrazu je podepsán špatný stav a graffiti na vnějším plášti. Veškeré zpevněné plochy na náměstí tvoří asfalt. Součástí náměstí je i dětské hřiště, které je v blízkosti kostelní zahrady. Hřiště vymezuje stříhaný tis červený (*Taxus baccata*) vzbuzující stísněný dojem. Kostelní zahrada nedávno prošla revitalizací, ve které dostala čistý a formální charakter.

42. Současná situace Náměstí Jiřího z Poděbrad

5.5.7 Vnitřní a vnější obraz místa

5.5.7.1 Vnější obraz místa

Náměstí Jiřího z Poděbrad reprezentuje při pohledu z vnějšku věž chrámu Nejsvětějšího Srdce Páně. Nepozornému divákovi věž kostela snadno splyne s horizontem města, ze kterého jen nepatrně vystupuje. Velmi dobře je kostel viditelný z návrší Děvín, které od sebe dělí vzdálenost bezmála 5 km a také z nedalekého památku na Vítkově, kde je patrný štíhlý profil věže. Naopak hůře je kostel patrný z Petřínských skalek, vzdušnou čarou vzdálených 3,5 km. Kostel jen minimálně vystupuje nad horizont, ale zároveň při detailnějším pohledu lze na jeho věži rozeznat prosklené hodiny. Ve všech dálkových pohledech se prosazuje zejména žižkovský televizní vysílač tvořící výškovou dominantu pražského panoramatu.

5.5.7.2 Vnitřní obraz místa

Modelovému prostoru, jak již bylo zmíněno výše dominuje kostel Nejsvětějšího Srdce Páně a nedaleký žižkovský televizní vysílač. Velmi působivě účinkují průhledy z ulic ústících na náměstí, zejména z ulice Laubova, kdy svou monumentalitu kostel uplatňuje nejvíce, viz obr. č. 5 (5). Naopak negativně v prostoru působí stavby vzniklé v 2. polovině 20. století, především zastřešené vstupy do metra, průduch metra od Petra Šedivého a fontána s odpočívadlem, která je v současné době funkční, ale má poškozenou izolaci. Fontána a její okolí jsou také esteticky znehodnoceny graffiti a využíváním skateboardisty. Fontána vytváří zakončení jižní podélné osy náměstí, ale svým vzhledem příliš nekoresponduje s okolní architekturou a zejména s budovou kostela. Viz obrazová příloha č. 3.

43. Pohled na město z návrší Děvín. I přes velkou vzdálenost je věž kostela (1) relativně dobře viditelná

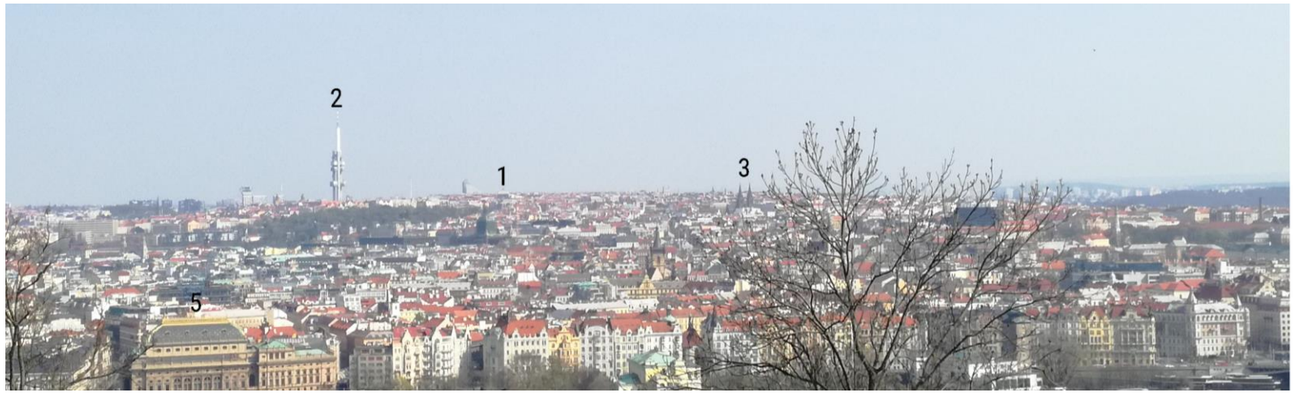

44. Pohled na pravý břeh Vltavy z Petřínských skalek. Panoramatu dominuje Žižkovská věž

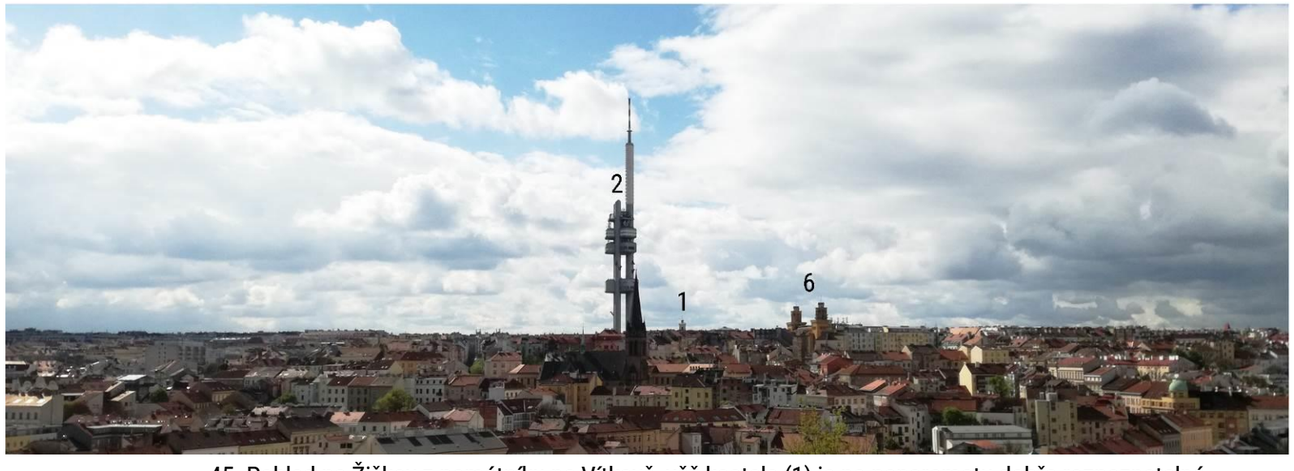

45. Pohled na Žižkov z památníku na Vítkově, věž kostela (1) je na panoramatu dobře rozpoznatelná

1 KOSTEL NEJSVĚTĚJŠÍHO SRDCE PÁNĚ **2** ŽIŽKOVSKÁ TELEVIZNÍ VĚŽ **3** KOSTEL SV. LUDMILY
4 VYŠEHRAD **5** NÁRODNÍ DIVADLO **6** MEZINÁRODNÍ TELEFONNÍ A TELEGRAFNÍ ÚSTŘEDNA

46. Vnitřní obraz místa

6

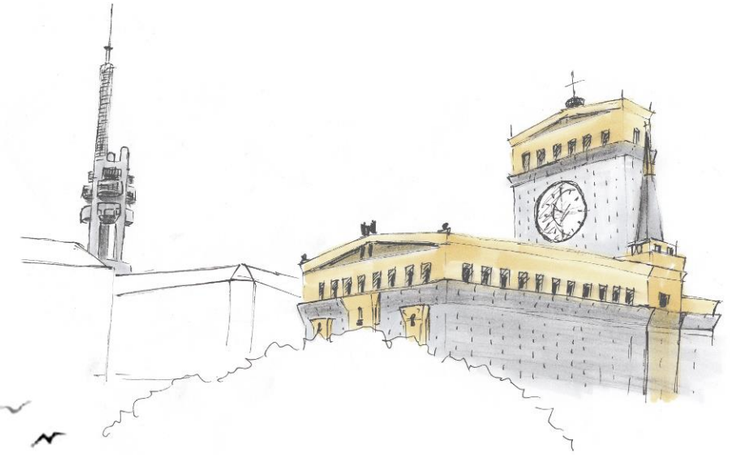

1

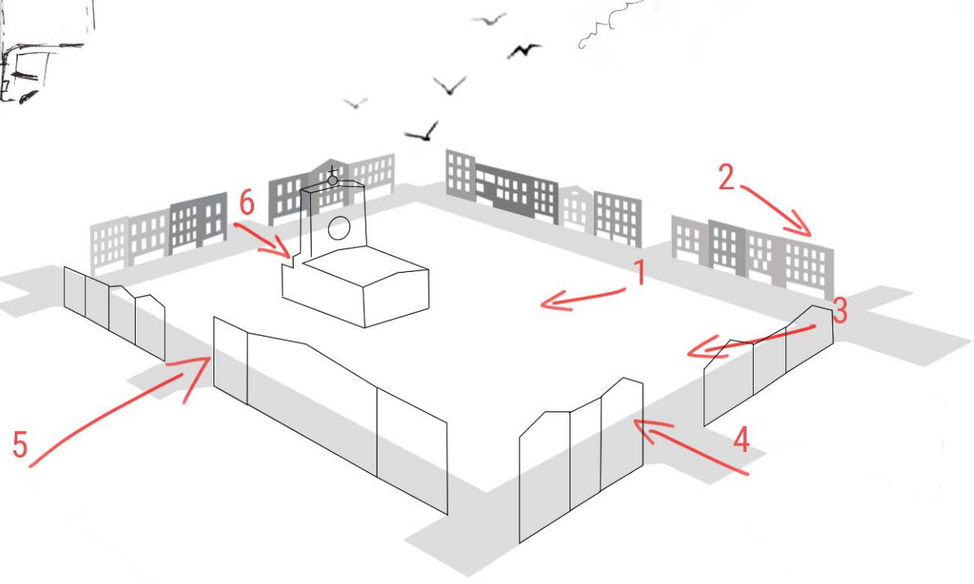

2

5

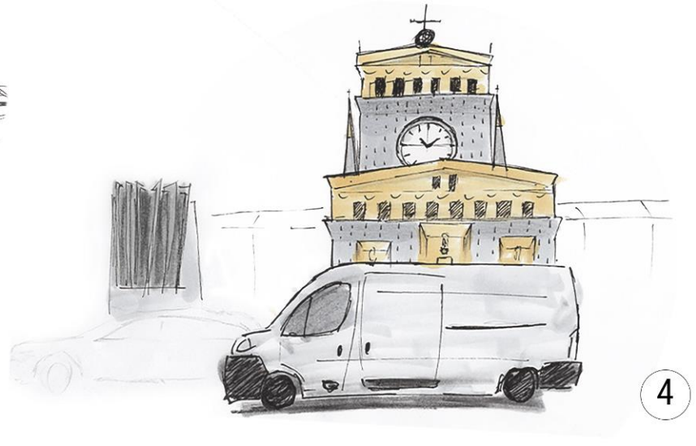

4

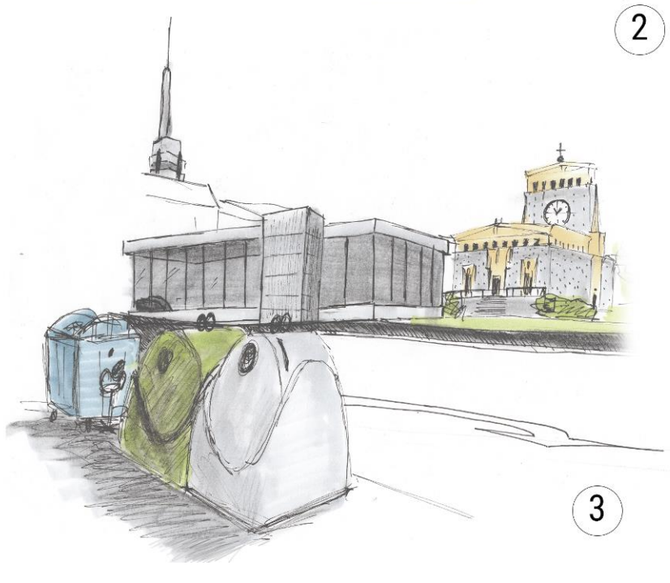

3

5.6 Problémová mapa

Stávající stav náměstí je velmi neutěšený, což je způsobeno mnoha nekoncepčně provedenými úpravami, kterými si náměstí v průběhu dějin prošlo. Jeho uspořádání působí poměrně chaoticky díky přílišné rozdrobenosti prostoru, nesystematičnosti uspořádání a stavem vegetace – zejména keřovému patru, které je velmi různorodé, nehomogenní a odpovídá charakteru výsadeb v 80. let.

Další komplikace s sebou přináší zábradlí nainstalované rozličně po obvodu náměstí, svazující návštěvníka přesně danými trasami. Stejný problém tvoří automobily parkující po jeho okrajích, a dokonce i v rondelu jenž je nelogicky umístěn přímo v prostoru náměstí přímo u kostela. Kromě bariér v prostupnosti, jenž vytvářejí, působí přítomnost aut negativně z hlediska vizuálního. Dopravu v klidu částečně řeší podzemní garáže ve východní části náměstí. Jejich kapacita je však velmi omezená, a navíc s sebou přináší další komplikace spojené s nevhodným umístěním parkoviště. Podzemní garáže jsou vybudovány za kostelem, v místě, kde na náměstí ústí ulice Přemyslovská. Vytváří tak chodcům překážku v přirozeném pohybu na náměstí, což dokazují výšlapy, viz schéma č. 47. Největší dopravní kolizí je křižovatka na ulici Vinohradská a U Vodárny, která představuje důležité nástupní místo, díky přítomnosti tramvajové zastávky. Na náměstí se z ní lze dostat bezpečně pouze podchodem, jiné varianty s sebou nesou rizika. Křižovatka není opatřena přechody pro chodce, navíc je zde umístěno výše zmíněné zábradlí.

Estetické kvality objektu jsou narušeny stavbami vzniklé v souvislosti s umístěním metra v 70. letech minulého století. V první řadě se jedná o zastřešené vstupy do metra, které visuálně narušují prostor náměstí. Dalším úskalím je kašna a výdech metra od sochaře Petra Šedivého. Výtvarné objekty nekorespondují s okolní architekturou, naopak svým výrazovým charakterem odpoutávají pozornost kostela na sebe samy. Dalším aspektem snižující estetickou kvalitu je povrch náměstí tvořený z asfaltu a kontejnery na odpad, kolem kterých se neustále hromadí vyhozené věci.

Náměstí je také velmi oblíbeným místem majitelů psů, kteří je zde chodí venčit, čímž dehonestují chrám a zároveň často znepříjemňují pobyt ostatním návštěvníkům. Četné venčení se v neposlední řadě také projevuje negativně na zdravotním stavu dřevin.

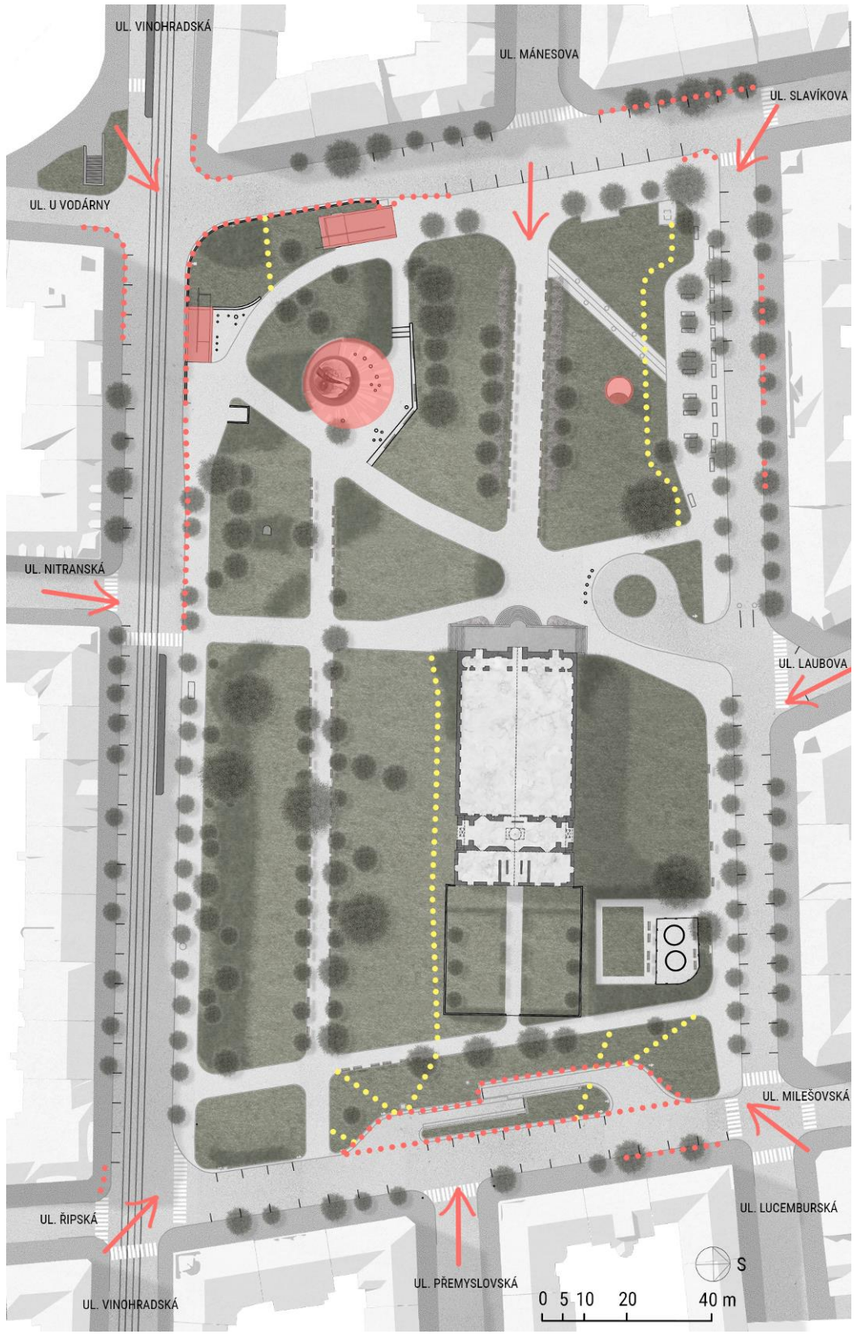

47. Problémová mapa

LEGENDA

VIZUÁLNÍ BARIÉRA
BARIÉRA V PROSTUPNOSTI
VÝŠLAP
VÝZNAMNÝ POHLED

Rekapitulace problémů v území v bodech:

- Nekoncepční struktura vegetace (kompozice travnatých ploch, nahodilé výsadby)
- Nereprezentativnost
- Nevhodná poloha tramvajových zastávek
- Striktně vymezený pohyb návštěvníka
- Negativní působení psů
- Nevzhledné vstupy do metra
- Nevhodné povrchy zpevněný ploch
- Katastrofální řešení odpadkových košů
- Výšlapy
- Doprava v klidu

5.7 Východiska pro návrhovou část

Z výše uvedených analýz lze usoudit, že současné řešení modelového území není ideální a je třeba koncepční úpravy, která se vyvaruje zmíněných nedostatků, a naopak využije jeho potenciálu a genia loci.

Jako východiska pro zpracování studie byly stanoveny tyto body:

- Navrhnout celoměstsky atraktivní prostor
- Vytvořit reprezentativní prostor dotvářející architekturu kostela
- Umožnit návštěvníkovi volný pohyb
- Podpořit významné pohledy na kostel
- Odstranit pohledové bariéry
- Navýšit počet stánků na tržnici
- Vyřešit problém s parkováním
- Sjednotit mobiliář a povrchy ploch náměstí
- Ošetřit stávající vegetaci
- Ukrýt odpadkové koše
- Respektovat územní plán

6 NÁVRHOVÁ ČÁST

6.1 Popis řešení

Hlavní myšlenka návrhu je vytvořit atraktivní prostor celoměstského významu pro širokou veřejnost, ve kterém vynikne architektura kostela. Modelový prostor je logicky rozdělen na dvě přibližně stejně velké poloviny lišící se od sebe svým obsahem – část parková a náměstí. Náměstí je určeno především k setkávání lidí a konání různých společenských akcí, které se zde přirozeně koncentrují, např. farmářské trhy, Žižkovský masopust, vinobraní, 1. máj, Den dětí, advent atd. Parková část pak slouží k odpočinku ve stínu korun stromů.

Kompozice je vzhledem k charakteru okolní pravidelné blokové zástavby a architektuře kostela formální. Komunikace přilehlé k modelovému území, kromě ulice Vinohradská, jsou vyzvednuty do stejné výškové úrovně, ve které se nachází náměstí a okolní chodníky. Vznikne tak shared space, díky jemuž se budou návštěvníci moci svobodně pohybovat.

Frontální prostor kostela je tvořen velkorysou hlavní osou, navrženou jako korzo vedoucí od ulice Mánesovy, kolem kostela, parkovou částí a pokračuje až k ulici Přemyslovská. Dochází tak k jejich přirozenému propojení. Korzo je po okrajích doprovázeno liniovou výsadbou platanů (*Platanus* x *hispanica*), směrující návštěvníka ke kostelu. V jejich stínu jsou umístěny lavičky. Z hlediska údržby je nutné prostříhávání korun platanů, především ve vnitřní části korza, aby neclonily v průhledu na kostel. Ve středové části korza je umístěno vodní zrcadlo, odrážející velkolepou devocionální architekturu. Vodní zrcadlo je zhotoveno z žuly s nepatrným sklonem kvůli reliéfu náměstí, jehož odstupňované okraje zároveň slouží k posezení. Pomalu proudící voda uklidňuje, v horkých letních dnech osvěžuje, a především umocňuje návštěvníkův pocit, že stoupá ke kostelu – k Bohu. Samotný prostor před kostelem zůstal volný. Povrch korza je vydlážděn ze světlé žulové dlažby (290 x 65 mm a 140 x 65 mm) kladené v podobě gotické vazby, jež odkazuje na formu režného zdiva, ze kterého je kostel postaven.

Na hlavní osu navazuje v severní části velice populární tržnice, které se v návrhu dostalo větší dimenze a pravidelného uspořádání. Tržnice je tvořena třemi řadami stánků rozdělené do třech menších skupin, tak aby se zde mohli návštěvníci svobodně pohybovat. Severní a středová linie stánků jsou orientovány čelem k sobě, jižní linie je směrována ke korzu. Design stánků je navržen tak, aby bylo možné prostor tržiště využít i mimo konání farmářských trhů. Stánky jsou koncipovány jako rozkládací, přičemž v rozloženém stavu slouží jako stánek a při složení funguje jako lavička viz obr. č. 50.

S tržnicí je úzce spjat prostor rastru stromů s piknikovými stolky a pítkem, sloužící návštěvníkům k pohodlnému občerstvení pod korunami stromů.

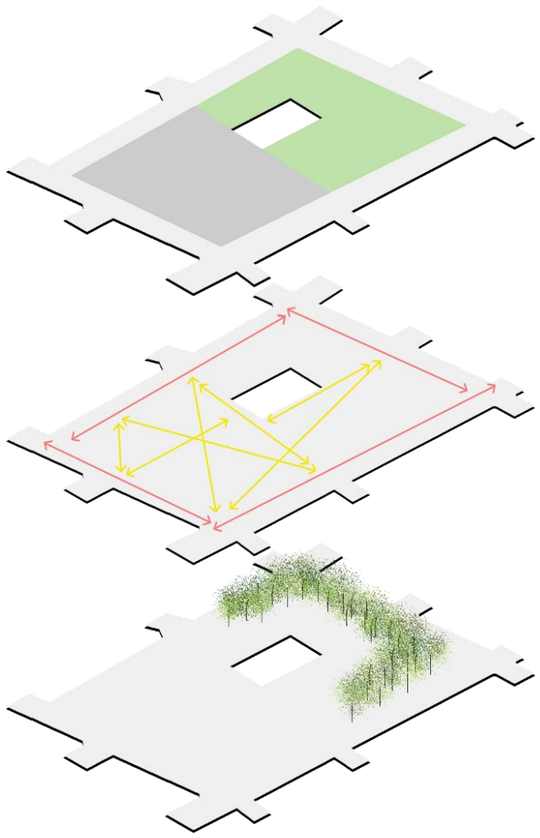

48. Schéma znázorňující základní myšlenky návrhu, odshora – sjednocení prostoru, volnost pohybu, vytvoření vegetační kulisy

Jižní část náměstí je navržená jako variabilní galerie sloužící k vystavování uměleckých děl, informování o aktivitách v okolí nebo jako message board, kde si návštěvníci můžou nechávat vzkazy. Vystavované objekty budou zavěšené na subtilní konstrukci tvořené z ocelových lanek na cortenových sloupcích. Galerie je rozčleněna do několika částí, které jsou vymezeny světlou dlažbou. Středová část galerie je vyvýšená, tvoří ji sedací zídky z pohledového betonu a trávník v jehož středu jsou umístěné umělecké skulptury, které budou obměňovány.

Na náměstí bezprostředně navazují tramvajové zastávky, které byly posunuty blíže k metru a samotnému centru náměstí. Navrženy jsou bezbariérově v podobě zastávkových mysů viz obr. č. 51. V rámci zachování bezproblémového pohybu v oblasti kolem vstupů do metra a křižovatky byl tento prostor ponechán volný. Zastřešení vstupů do metra bylo odstraněno a nahrazeno pouze subtilním zábradlím z tepelně tvrzeného bezpečnostního skla. V souvislosti s touto úpravou bude v podchodu nainstalováno čerpadlo, které bude odčerpávat zatékající vodu při deštivém počasí. Křižovatka s ulicemi Vinohradská a U Vodárny budou nově opatřeny přechody pro chodce.

Park je ucelen do dvou částí určených jako pobytový prostor. Z toho prostoru jsou vyčleněni psi, kteří se podíleli na degradaci a dehonestaci modelového území. Náměstí slouží ke zcela jiným účelům, než k venčení psů. Adekvátnějším prostorem pro tento účel jsou například sady Svatopluka Čecha. Dětské hřiště zde bylo odstraněno kvůli své nevhodné funkci Sady Svatopluka Čecha a Mahlerovy sady nabízejí přiměřenější prostory s velkoryse vybavenými dětskými hřištěmi. Předpolí kostelní zahrady je pojato jako její součást. Navrhnut je formální travnatý parter lemovaný stříhaným tisem červeným (*Taxus baccata*) a u vstupu do zahrady doprovázený stromořadím hrušní (*Pyrus calleryana* 'Chanticleer'). V celé parkové části budou dosazovány zejména dřeviny rodu *Acer, Tilia* a *Pyrus* (*Tilia flavescens* 'Glenleven', *Tilia europaea* 'Pallida', *Tilia tomentosa* 'Rheiland', *Acer platanoides* 'Columnare' a *Pyrus calleryana* 'Chanticleer').

Současné podzemní garáže jsou nahrazeny podzemním parkovištěm s větší kapacitou parkovacích míst – 425. Doprava v klidu se tak přesune z povrchu náměstí pod zem. Docílí se tak vzdušného prostoru bez vizuálního smogu a bariér v prostupnosti. Umožní také rozšíření chodníku v severní části, na kterém vzniknou kavárenské zahrádky. V souvislosti se vzniklým podzemním parkovištěm vzniknou na náměstí tři vstupy a jeden výtah. Odpadkové koše budou ukryty pod úroveň terénu.

6.2 Návrhová situace

49. Situace – návrhový stav

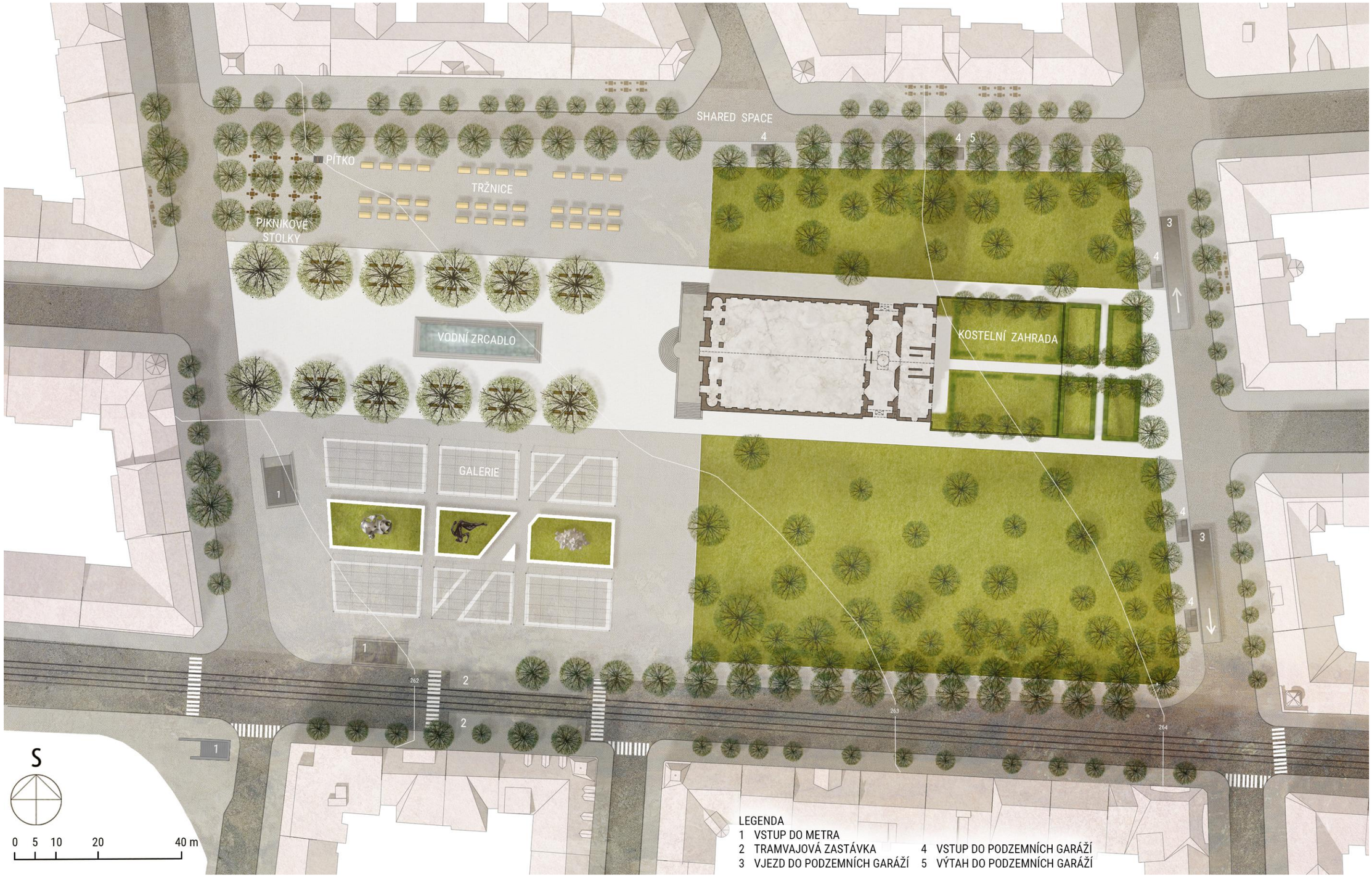

6.3 Grafické znázornění

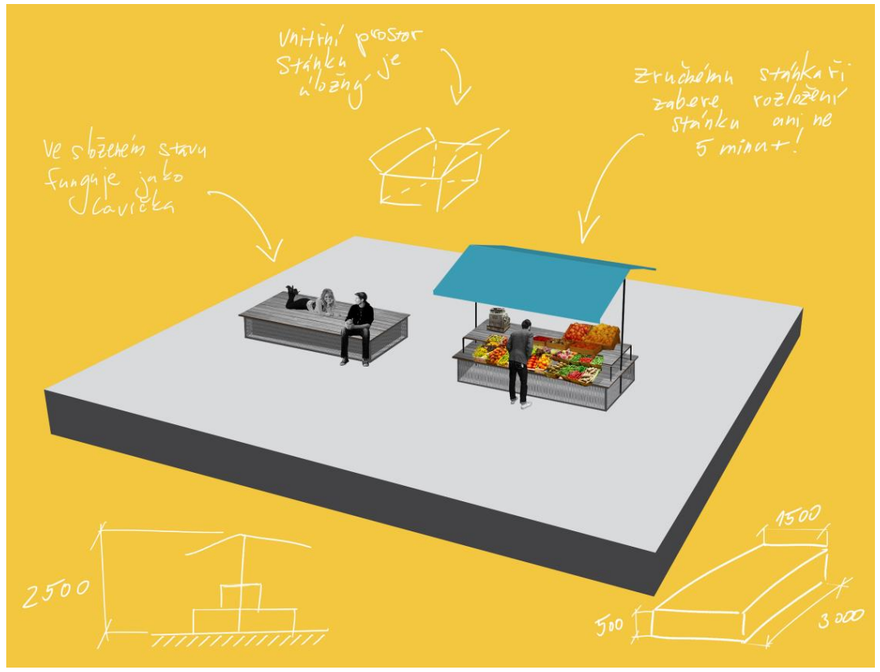

50. Navržený rozkládací stánek

52. Rozšířením chodníku dojde ke zobytnění ulice

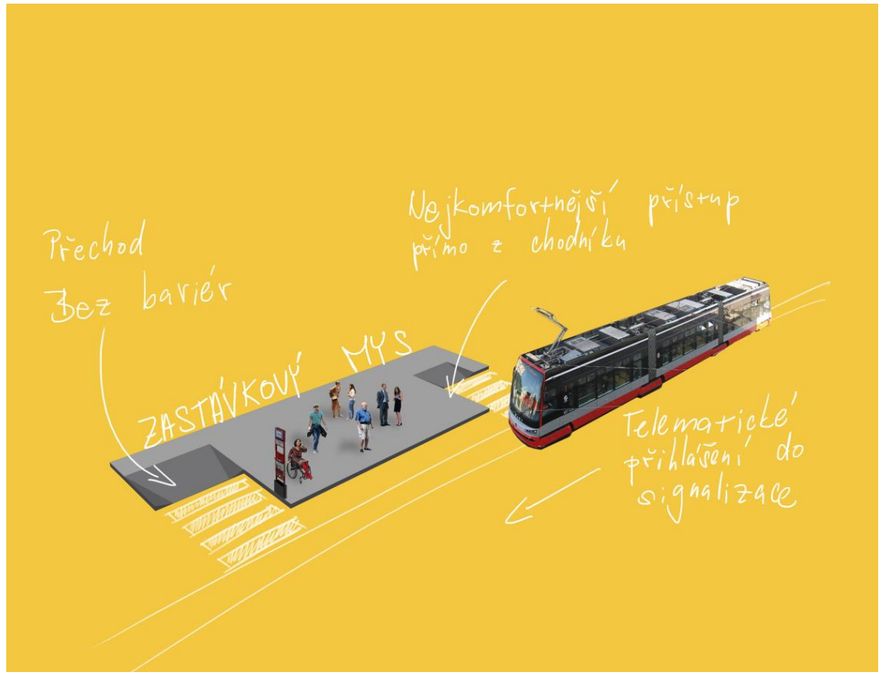

51. Zastávkový mys zvyšující bezpečí chodců

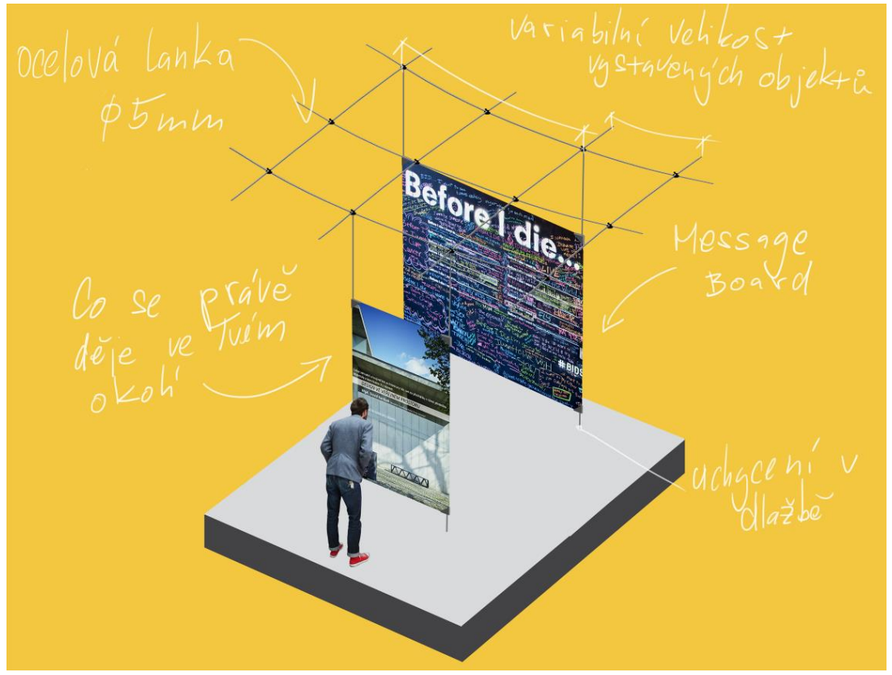

53. Navržená exteriérová galerie

54. Řezopohledy

ZÁPADNÍ POHLED

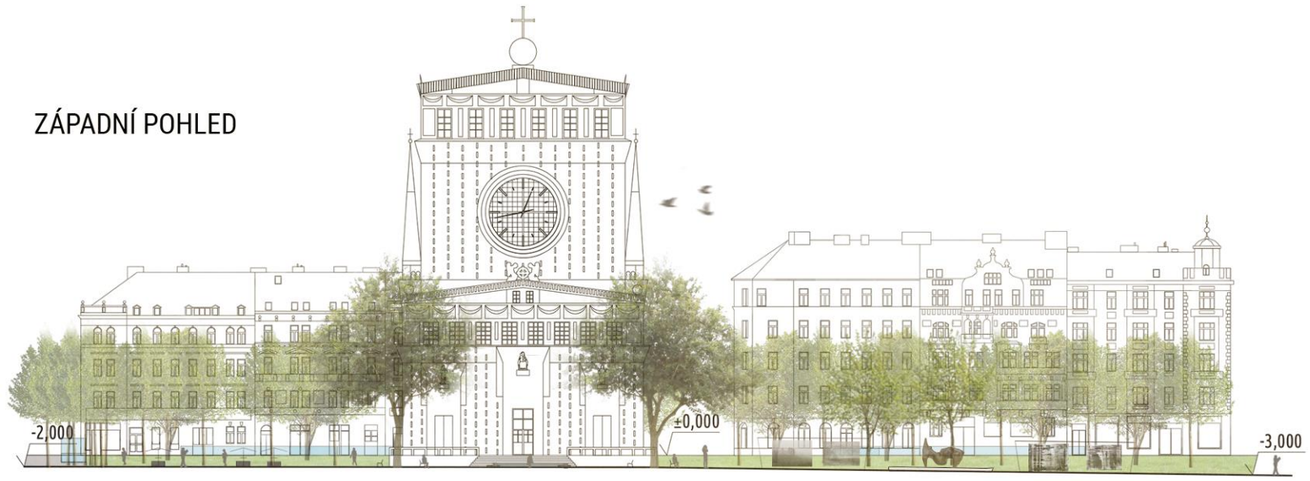

B

0 5 10 20 40 m

B'

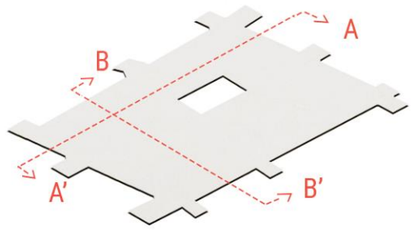

JIŽNÍ POHLED

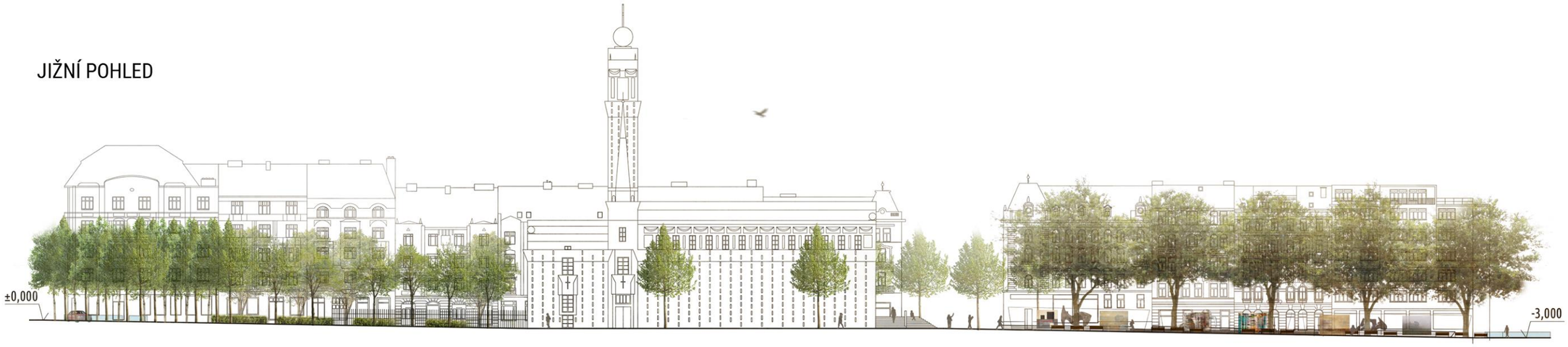

A

0 5 10 20 40 m

A'

55. Pohled na hlavní osu náměstí s vodním zrcadlem

56. Pohled na farmářské tržiště

57. Pohled na parkovou část

58. Pohled na exteriérovou galerii

59. Celková axonometrie ze západu

7 DISKUSE

Otevřený prostor náměstí Jiřího z Poděbrad, v jinak pravidelné blokové zástavě Žižkov a Vinohrad, spolu s Plečnikovým kostelem tvoří jeho největší hodnoty. Skličující realitou je však, že mu není věnována adekvátní pozornost. S ohledem na tento smutný fakt bylo jako modelový prostor vybráno toto náměstí.

Vzhledem k významnosti náměstí a kostela představuje jeho revitalizace velmi citlivé téma dotýkající se mnoha problémů, které vyvolávají řadu diskusí a emocí. Velké emoce by bezpochyby vyvolalo zrušení dětského hřiště a zákaz venčení psů v prostoru náměstí. Autor je názoru, že tyto funkce na náměstí nepatří, a proto je z prostoru vyčleňuje. V blízkém okolí náměstí je několik vhodnějších prostorů, které jsou k těmto účelům přijatelnější, například sady Svatopluka Čecha nebo Mahlerovy sady.

Odstranění kašny „Sjednocená Evropa" od sochaře Petra Šedivého by si jistě našlo své zastánce i odpůrce. Autor se však domnívá, že kašna nekoresponduje s okolní architekturou a její visuální ztvárnění navíc odpoutává pozornost od kostela.

Navrhované podzemní parkoviště je také poměrně diskutabilním tématem, kromě velké ekonomické a stavebně-technologické náročnosti by se dalo považovat schválení vybudování této stavby za nekorektní. V návrhu je použita již existující dokumentace pro stavební povolení vypracovaná společností METROSTAV a. s. a MCA ateliérem v roce 2011. Podle ústního sdělení Mileny Andrade Dneboské (památkářky; historická zeleň – parky, zahrady, krajina) dne 26. dubna 2017 byl projekt schválen památkovým ústavem již před rokem 2004 – v relativně turbulentní době, která měla svá jistá specifika, a proto byl projekt schválen. Nutno však říci, že Národní památkový ústav má dnes k této problematice zcela jiný přístup než dříve. V dnešní době by projekt musel být navíc schválen památkovou komisí, což se dřív pravděpodobně nestalo. Podzemní garáže se ale i přes tento fakt teoreticky mohou postavit. Autor se domnívá, že by stavba podzemních garáží vyřešila současně několik problémů spojených s dopravou v klidu, která je nyní na povrchu náměstí. Zejména by došlo k odstranění visuálního smogu a bariér v prostupnosti. Zároveň vyvstává otázka, zda by nové podzemní garáže mohly způsobit nárůst dopravy, hluku a emisí v okolí. Na tuto otázku odpovídá posudek EIA, který tvrdí, že: *„nebude docházet k významnému ovlivňování životního prostředí ani zdraví obyvatel"* (Pízová, 2007).

Z hlediska dopravního by bylo nutné prověřit, jestli je navrhované řešení „shared space" a tramvajových zastávek funkční. Řešením polohy tramvajových zastávek se také zabýval Institut plánování a rozvoje hl. města Prahy, ve Vinohradské koncepční studii (Kolektiv autorů, 2015), kde navrhuje zastávky také formou zastávkových mysů, ale jejich poloha je navržena u vstupů do metra v obou směrech před křižovatkou s ulicí U vodárny.

Přínos této práce spočívá v ucelené koncepční úpravě náměstí, snažící se využít jeho potenciálu a genia loci a zatraktivnění území pro obyvatele. Důraz je kladen primárně na funkčnost, programovou náplň dopravní dostupnost a reprezentativnost. Na závěr je třeba upozornit, že na potřebách revitalizace náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze se shodne většina jeho uživatelů z laické i odborné veřejnosti. Tato studie předkládá jednu z možností, jakou se lze ubírat.

8 ZÁVĚR

Na závěr lze konstatovat, že aplikované řešení odpovídá požadavkům a charakteru modelového území. Řešené území náměstí Jiřího z Poděbrad spolu s jeho dominantou kostelem Nejsvětějšího Srdce Páně představuje celorepublikově významný prostor s velkým potenciálem a geniem loci, zároveň se však jedná o prostranství s mnoha problémy. Území má díky svému významu a šanci na zapsání do seznamu světového dědictví UNESCO, reálný předpoklad získat v blízké době lepší podobu.

Diplomová práce představuje jeden z možných přístupů vedoucí ke zvýšení obyvatelnosti prostoru, jeho zatraktivnění a logickému propojení s okolím s ohledem na jasný charakter Vinohrad. Význam Vinohrad se v průběhu dějin několikrát změnil. Jejich současný význam souvisí především s bouráním hradeb a následnému velkému stavebnímu rozmachu, díky kterému získaly charakteristickou blokovou zástavbu a staly se proslulou rezidenční čtvrtí.

Úvod práce je věnován životu architekta Josipa Plečnika a popisu kostela na Vinohradech pro získání kontinuálního přehledu, jakým způsobem Plečnik postupoval ve své tvorbě. Nastíněno je také současné řešení dalších náměstí formovaných v 1. polovině 20. století na českém území. Jejich nynější stav je vyhodnocen jako neuspokojující, zároveň se v těchto veřejných prostranstvích ukrývá velký potenciál k vytvoření kvalitního veřejného prostoru.

Klíčová část práce se zabývá podrobnými analýzami modelového prostoru a vlastním řešením. Z provedených analýz vyplynula nutnost provedení koncepční úpravy náměstí s využitím přítomného genia loci. Samotný návrh se snaží docílit soudobým přístupem k citlivému a funkčnímu řešení, které je pro návštěvníky atraktivní a zároveň bude plnohodnotně plnit funkci náměstí.

SOUHRN/ RESUME

Diplomová práce je zaměřena na revitalizaci náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze, kterému dominuje kostel Nejsvětějšího Srdce Páně od Josipa Plečnika. Práce je systematicky rozdělena na teoretickou, analytickou a návrhovou část. Teoretická část je tvořena literárním přehledem, v úvodu zaměřeném na život a dílo slovinského architekta Josipa Plečnika. Následně je stručně popsán současný stav náměstí formovaných v první polovině 20. stolení na českém území. Analytická část je věnována výsledkům důkladným rozborům modelového území, ze kterých vychází vlastní architektonická studie. Analytická i návrhová část je doprovázena grafickými schématy, situacemi, řezopohledy a vizualizacemi. Návrh se snaží vytvořit soudobé řešení, které bude reprezentativním, funkčním a atraktivním pobytovým prostorem.

Klíčová slova

Praha, Vinohrady, Plečnik, urbanismus, náměstí

The diploma thesis focuses on the revitalization of the square Jiří z Poděbrad in Prague, dominated by the Church of the Sacred Heart of the Lord by architect Josip Plečnik. The thesis is systematically divided into theoretical, analytical and design part. The theoretical part consists of a literary overview, which is focused on life and work of the Slovenian architect Josip Plečnik. Subsequently, the recent condition of the squares formed in the first half of the 20th century on the Czech territory is briefly described. The analytical part is devoted to the results of thorough analyzes of territory, from which our own architectural study is based. The analytical and design part is accompanied by graphic schemes, situations, cross-sections and visualizations. The revitalization seeks to create a contemporary solution that will be a representative, functional and attractive living space.

Key words

Prague, Vinohrady, Plecnik, urbanism, square,

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

9.1 Literatura

1. AUGUSTA, Pavel, ed. *Praha a Vltava: řeky, potoky a vodní nádrže Velké Prahy*. Praha: Milpo media ve spolupráci s Vyd. a nakl. MILPO, 2005. Knihy o Praze. ISBN 80-903481-2-2

2. CABALKA, Josef Václav. *Královské Vinohrady*. Praha: Mládež národního souručenství na Královských Vinohradech, 1940

3. CULEK, Martin. *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005, 589 s. ISBN 80-86064-82-4

4. DEMEK, Jaromír, MACKOVČIN Peter, a KOLEKTIV. *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. 2. vyd. Brno: AOPK ČR, 2006, 582 s. ISBN 80-86064-99-9

5. HAAS, Felix. *Architektura 20. století*. Vyd. 3. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983

6. HOFMANN, Gustav. *Metrologická příručka*. Plzeň, 1984

7. HOROVÁ Anděla (ed.): *Nová encyklopedie českého výtvarného umění N-Ž*. Praha 1995

8. Kolektiv autorů. *Josip Plečnik: Architekt Pražského hradu*. 1. vyd. Praha: Správa Pražského hradu, 1997

9. Kolektiv autorů. *Praha 3 křížem krážem*. Vyd. 1. Praha: Milpo media, 2008

10. KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: V. díl: Par – Pra*. Praha: Libri, 2002, 671 s. ISBN 80-7277-039-X

11. LAŠŤOVKOVÁ, Barbora. *Pražské usedlosti*. 2. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-346-6

12. LUKEŠ, Zdeněk. *Praha moderní: velký průvodce po architektuře 1900-1950*. Vyd. 1. a Litomyšli: Paseka, 2014

13. NEUHÄUSLOVÁ-NOVOTNÁ, Zdeňka. *Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky: textová část*. 1.vyd. Praha: Academia, 1998, 341 s. ISBN 80-200-0687-7

14. PLATOVSKÁ, Marie, ed. *Slavné stavby Prahy 2*. Praha: Foibos Books ve spolupráci s Foibos, Foibos Bohemia a Městskou částí Praha 2, 2011. Slavné stavby. ISBN 978-80-87073-35-3

15. PŘELOVŠEK, Damjan. *Josip Plečnik: život a dílo*. 1. vyd. Šlapanice: Era, 2002

16. SKALICKÝ, V. *Regionálně fytogeografické členění*. In: Hejný S. a Slavík B.: Květena ČSR I., Academia, Praha, 1988

17. SVOBODA, Jan E, Jindřich NOLL a Ester HAVLOVÁ. *Praha 1919-1940: kapitoly o meziválečné architektuře*. Praha: Libri, 2000

18. ŠKORPIL, Josef. *Pražské metro 1978: Stavba československo-sovětské spolupráce*. 1.: Panorama, 1978

19. ŠVÁCHA, Rostislav. *Od moderny k funkcionalismu*. 1. vyd. Praha: Victoria publishing, 1995

9.2 Ostatní prameny

1. HEXNER, Milan. *Územně analytické podklady: Kompoziční osy a průhledy*. Praha, 2006

2. JANEČEK, Julius. *Město Královské Vinohrady*. Vinohrady, 1895

3. Kolektiv autorů. *Územně analytické podklady hl. m. Prahy*. Praha, 2014

4. Kolektiv autorů. *Vinohradská koncepční studie: Textová část*. Praha, 2015

5. KRÁL, Jan, Jindřich ŠVARC a Jaroslav VOLTR. *Geologický průzkum pro obnovu náměstí Jiřího z Poděbrad*. Praha, 2001

6. PODLAHA, Antonín. *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okresu Vinohradském* [online]. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1908 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: http://depositum.cz/knihovny/pamatky/strom.clanek.php?clanek=6385

7. PÍZOVÁ, Naděžda. PODZEMNÍ GARÁŽE NA NÁMĚSTÍ JIŘÍHO Z PODĚBRAD: Posudek k dokumentaci o hodnocení vlivů na životní prostředí dle zákona č. 100/2001 Sb.ve znění pozdějších předpisů [online]. 2007 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: https://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUlBX1BIQTE2OV9wb3N1ZGVrRE9DXzEucGRm/PHA169_posudek.pdf

8. *Prozatímní zákon obecní* [online]. 1849 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: https://iuridictum.pecina.cz/w/Obec

9. ŠIMEK, Koncept osnovy textu – metodika inventarizace, 2013

10. ŠPAČEK, Ladislav. *Odborné vyjádření Státního památkového ústavu v hlavním městě Praze: Dokumentace pro stavební řízení – obnova náměstí Jiřího z Poděbrad.* Praha, 2001

11. VASILIAK, Eugen. Nad Prahou. Praha: Odeon, 1966.

9.3 Ústní sdělení

1. ANDRADE DNEBOSKÁ, Milena – ústní sdělení (památkářka; historická zeleň – parky, zahrady, krajina) dne 9. února 2017 a 26. dubna 2017

9.4 Internetové zdroje

1.*Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xa/dalsi_casove_rady_obyvatelstvo

2. ČUZK: Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. [online]. [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: http://archivnimapy.cuzk.cz/

3. *Google maps* [online]. 2017 [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: https://www.google.cz/maps/place/Praha/@50.078068,14.4502327,292m/data=!3m1!1e3!4m5!3m4!1s0x470b939c0970798b:0x400af0f66164090!8m2!3d50.0755381!4d14.4378005

4. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005 I. díl: Český statistický úřad* [online]. Praha, 2006 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20538302/13n106cd1.pdf/cf538eaa-7f70-49f6-8e76-dc88932650ef?version=1.0

5. *Institut plánování a rozvoje hlavního města: Náměstí Jiřího z Poděbrad v novém* [online]. 2014 [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: http://www.iprpraha.cz/clanek/1195/namesti-jiriho-z-podebrad-v-novem

6. *IPR Praha: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: http://www.iprpraha.cz/znateprahu

7. *Vetřelci a volavky: Petr Šedivý* [online]. [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: http://www.vetrelciavolavky.cz/sochari/petr-sedivy

10 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

10.1 Seznam použitých obrázků a map

Obr č. 1 *Pohled na zvonici kostela* (foto: autor).

Obr č. 2 *Socha Panny Marie s Ježíškem nad hlavním vstupem* (foto: autor).

Obr č. 3 *Model první varianty kostela, 1923 reprodukce dobové fotografie* (foto: kniha prelovsek).

Obr č. 4 *Interiér zvonice* (foto: Eugeni autor).

Obr č. 5 *Krypta* (foto: autor).

Obr č. 6 *Situační zákres náměstí* (zdroj [online], 2017).

Obr č. 7 *Prostor se podobá spíše dopravní křižovatce než náměstí* (foto: autor).

Obr č. 8 *Volnou travnatou plochu užívají především studenti přilehlých technických vysokých škol* (foto: autor).

Obr č. 9 *Situační zákres náměstí* (zdroj [online], 2017).

Obr č. 10 *Jednoduchá fasáda budovy Ministerstva zdravotnictví dává vyniknout sousoší Františka Palackého* (foto: autor).

Obr č. 11 *Mobiliář se nachází ve velmi špatném stavu* (foto: autor).

Obr č. 12 *Sokl oddělující náměstí a Zítkovy sady* (foto: autor).

Obr č. 13 *Situační zákres náměstí* (zdroj [online], 2017:).

Obr č. 14 *Západní část náměstí je ukončena vodním prvkem* (foto: autor).

Obr č. 15 *Vstup na náměstí je z Gočárovy třídy uveden nárožními domy* (foto: autor).

Obr č. 16 *Situační zákres náměstí* (zdroj [online], 2017).

Obr č. 17 *Budova banky vytváří působivé pozadí pomínku T. G. Masaryka* (foto: autor).

Obr č. 18 *Kašna je ve dne poměrně nenápadná, v noci však díky svému nasvícení prostoru dominuje* (foto: autor).

Obr č. 19 *Vymezení řešeného území v rámci Čr* (autor).

Obr č. 20 Vym*ezení řešeného území v rámci Prahy* (autor).

Obr č. 21 *Definice řešené území v rámci katastrálních území* (autor).

Obr č. 22 *Hranice řešeného území z ptačí perspektivy* (autor).

Obr č. 23 *Celoměstský systém zeleně* (autor).

Obr č. 24 *Mapa širších vztahů* (autor).

Obr č. 25 *Památková ochrana města* (autor).

Obr č. 26 *Historická fotografie zachycující městskou část Vinohrady, pořízená z vodárenské věže roku 1893* (foto: K. Maloch).

Obr č. 27 *Wimmerovy sady s výhledem na Prahu* (zdroj: PODLAHA, 1908).

Obr č. 28 *Poustevna v Kanálské zahradě* (zdroj: PODLAHA, 1908).

Obr č. 29 *Pohled na Prahu z Viničních hor, rok 1650* (zdroj: Veduty[online], 2017).

Obr č. 30 *V popředí je vyobrazená barokní Praha, pozadí tvoří zvlněná krajina Vinohrad, z roku 1685* (Veduty[online], 2017).

Obr č. 31 *Perspektivní plán Prahy a Vinohrad podle Josepha Daniela Hubera z roku 1769* (NPÚ Praha).

Obr č. 32 *Urbanistický vývoj Vinohrad* (autor).

Obr č. 33 *Husův sbor, 1933* (Neviditelný pes [online], 2009).

Obr č. 34 *Hlavní osa procházela v 60. letech minulého století kolem kostela* (Vasiliak,1966).

Obr č. 35 *Funkční analýza širšího území* (autor).

Obr č. 36 *Funkční analýza modelového prostoru* (autor).

Obr č. 37 *Majetkoprávní analýza* (autor).

Obr č. 38 *Psí moč se velmi negativně projevuje na zdravotním stavu dřevin* (foto: autor).

Obr č. 39 *Dendrologický průzkum* (foto: autor).

Obr č. 40 *Doprava v rámci Vinohrad* (foto: autor).

Obr č. 41 *Hladina hluku v rámci Vinohrad 6:00 – 22:00 hod* (foto: autor).

Obr č. 42 *Současná situace Náměstí Jiřího z Poděbrad* (foto: autor).

Obr č. 43 *Pohled na město z návrší Děvín. I přes velkou vzdálenost je věž kostela (1) relativně dobře viditelná* (foto: autor).

Obr č. 44 *Pohled na pravý břeh Vltavy z Petřínských skalek. Panoramatu dominuje Žižkovská věž* (foto: autor).

Obr č. 45 *Pohled na Žižkov z památníku na Vítkově, věž kostela (1) je na panoramatu dobře rozpoznatelná* (foto: autor).

Obr č. 46 *Vnitřní obraz místa* (autor).

Obr č. 47 *Problémová mapa* (autor).

Obr č. 48 *Schéma znázorňující základní myšlenky návrhu, odshora – sjednocení prostoru, volnost pohybu, vytvoření vegetační kulisy* (autor).

Obr č. 49 *Situace – návrhový stav* (autor).

Obr č. 50 *Navržený rozkládací stánek* (autor).

Obr č. 51 *Zastávkový mys zvyšující bezpečí chodců* (autor).

Obr č. 52 Rozšířením *chodníku dojde ke zobytnění ulice* (autor).

Obr č. 53 *Navržená exteriérová galerie* (autor).

Obr č. 54 *Řezopohledy* (autor).

Obr č. 55 *Pohled na hlavní osu náměstí s vodním zrcadlem* (autor).

Obr č. 56 *Pohled na farmářské tržiště* (autor).

Obr č. 57 *Pohled na parkovou část* (autor).

Obr č. 58 *Pohled na exteriérovou galerii* (autor).

Obr č. 59 *Celková axonometrie ze západu* (autor).

10.2 Seznam použitých tabulek

Tab. 1. *Vývoj počtu obyvatel městské čtvrti Vinohrady*

Tab. 2. *Dendrologický potenciál*

10.3 Seznam Příloh

Příloha č. 1: Dendrologický průzkum – Tabelární část

Příloha č. 2: Mapa kácení

Příloha č. 3: Fotodokumentace stávajícího stavu

Příloha č.4 Vizualizace podzemního parkoviště na náměstí Jiřího z Poděbrad, METROPROJEKT Praha a. s.

Příloha č. 1: Dendrologický průzkum – Tabelární část: *Stromy*

P.č.	Taxon	Obvod kmene	Průměr koruny	Výška stromu	Věkové stádium	Zdravotní stav	Fyziologická vitalita	Sadovnická hodnota	Poznámky
S1	*Tilia x euchlora*	98	7	12	3	3	2	4	usychají větve nejvyššího řádu, poškození kmene u báze 0,4x0,2 m
S2	*Tilia cordata*	110	5	11	3	3	2	4	dvoják, zasychají větve nejvyššího řádu
S3	*Tilia cordata*	115	7	12	3	2	1	3	zasychají větve nejvyššího řádu, přehoustlá koruna
S4	*Tilia cordata*	18	1,5	4	1	0	0	3	kotvení, zavadlé listy
S5	*Tilia cordata*	29	3	5	2	1	0	3	kotvení
S6	*Tilia cordata*	115	6	13	3	2	2	3	zasychají větve nejvyššího řádu
S7	*Tilia x euchlora*	82	4,5	8	3	3	3	4	dvoják, poškození borky u báze kmene
S8	*Tilia cordata*	35	3	5	2	1	1	3	kotvení, výmladky na kmeni a na bázi
S9	*Tilia cordata*	29	3	5	2	1	1	3	kotvení
S10	*Acer platanoides*	130	6	12	4	4	2	4	mechanické poškození kmene 3x0,1 m, zasychají větve nejvyššího řádu
S11	*Acer platanoides*	138	8	12	4	4	2	4	
S12	*Acer pseudoplatanus*	116	6	10	3	3	2	4	strom ve zpevněné asfaltové ploše, silné poškození borky psí močí, pahýl
S13	*Acer platanoides*	87	5	6	3	2	1	3	padlí, podélné praskání kmene a kosterních větví, zahuštěná koruna
S14	*Acer platanoides*	68	6	5	3	2	1	4	chybí terminál, padlí
S15	*Tilia cordata*	24	2	5	1	1	0	3	kotvení, výmladky z kmene
S16	*Acer pseudoplatanus*	125	8	12	4	4	2	4	zasychají větve nejvyššího řádu, dutina, mechanické poškození kmene 0,2x3 m
S17	*Tilia cordata*	30	3	5	2	1	1	3	kotvení, mechanické poškození kosterní větve, na bázi kmene
S18	*Tilia cordata*	33	3	5	2	1	0	3	kotvení
S19	*Acer pseudoplatanus*	118	8	12	4	3	2	4	
S20	*Tilia cordata*	32	3	6	2	1	0	3	kotvení, výmladky z kmene

P.č	Taxon	Obvod kmene	Průměr koruny	Výška stromu	Věkové stádium	Zdravotní stav	Fyziologická vitalita	Sadovnická hodnota	Poznámky
S21	*Tilia cordata*	31	3	5	2	1	0	3	kotvení
S22	*Tilia cordata*	28	3	5	2	1	0	3	kotvení
S23	*Tilia cordata*	31	3	5	2	1	0	3	kotvení
S24	*Tilia cordata*	32	3	5	2	1	0	3	kotvení, výmladky z kmene
S25	*Tilia cordata*	32	3	5	2	1	0	3	kotvení, výmladky z kmene
S26	*Tilia cordata*	36	3	5	2	1	0	3	kotvení
S27	*Ailanthus altissima*	115	6	6	4	1	1	3	nálet, odkryté kořenové náběhy
S28	*Acer platanoides*	42	5	5	3	4	3	4	chybí terminál, praskání kmene v celé délce
S29	*Acer platanoides*	53	4	5	3	4	3	4	1stranná koruna, podélné praskání kmene i kosterních větví, křivý kmen
S30	*Tilia tomentosa*	68	5	7	3	3	2	4	
S31	*Tilia tomentosa*	48	4	6	3	4	4	4	zaschlý terminál, větví v ostrých úhlech z jednoho místa
S32	*Tilia cordata*	76	5	7	4	3	2	4	zahuštěná koruna, obrůstání z kmene, chybí terminál
S33	*Tilia tomentosa*	110	7	8	4	2	2	3	zasychání větví nejvyššího řádu
S34	*Acer platanoides*	47	4	6	3	3	2	4	
S35	*Tilia tomentosa*	62	4	5	3	2	2	4	V větvení, chybí terminál, 1stranná koruna
S36	*Tilia cordata*	27	3	5	2	1	0	3	kotvení
S37	*Acer platanoides*	56	4	6	3	4	2	5	poškození kmene 2x0,1 m, dvoják
S38	*Tilia cordata*	115	10	13	4	3	3	4	V větvení, chybí 1/3 koruny
S39	*Tilia cordata*	25	3	5	2	1	0	3	kotvení
S40	*Tilia cordata*	28	3	5	2	1	0	3	kotvení, hustá koruna
S41	*Fraxinus excelsior*	145	12	15	4	3	3	3	usychání větví nejvyššího řádu, dutilka jasanová – sání na listu

P.č.	Taxon	Obvod kmene	Průměr koruny	Výška stromu	Věkové stádium	Zdravotní stav	Fyziologická vitalita	Sadovnická hodnota	Poznámky
S42	*Tilia cordata*	25	2	4	2	1	0	3	kotvení, hustá koruna
S43	*Acer platanoides*	45	3	5	3	4	3	4	zasahuje do vedlejší lípy, mechanické poškození báze kmene, dutina, chybí 1/2koruny
S44	*Tilia tomentosa*	109	7	10	4	2	1	3	ostré úhly větvení do V, dutina, mechanické poškození po vylomené větvi
S45	*Tilia x euchlora*	130	7	9	4	1	1	3	hustá koruna
S46	*Tilia cordata*	100	6	10	4	3	2	4	několik suchých větví nejvyššího řádu
S47	*Tilia cordata*	60	4	5	4	5	3	5	chybí terminál, dutý kmen, dutina 0,2x2 m
S48	*Tilia tomentosa*	145	9	11	4	2	2	4	1stranná koruna, ostré V větvení, chybí terminál, usýchání větví nejvyššího řádu
S49	*Tilia x europaea* ´Pallida´	37	4	6	2	1	1	3	ochranná mříž, výmladky
S50	*Tilia x europaea* ´Pallida´	38	3	6	2	1	0	3	ochranná mříž, výmladky
S51	*Tilia x europaea* ´Pallida´	40	4	6	2	1	1	3	ochranná mříž, výmladky
S52	*Tilia x europaea* ´Pallida´	38	4	6	2	1	0	3	ochranná mříž, výmladky
S53	*Tilia x europaea* ´Pallida´	33	2	6	2	1	1	3	ochranná mříž, výmladky
S54	*Tilia x europaea* ´Pallida´	40	4	6	2	1	0	3	ochranná mříž, výmladky
S55	*Tilia x europaea* ´Pallida´	40	4	7	2	1	0	3	ochranná mříž, výmladky
S56	*Tilia x europaea* ´Pallida´	38	4	7	2	1	0	3	ochranná mříž
S57	*Tilia x europaea* ´Pallida´	41	4	7	2	1	1	3	ochranná mříž, výmladky
S58	*Tilia x europaea* ´Pallida´	40	4	6	2	1	0	3	ochranná mříž, výmladky
S59	*Tilia x europaea* ´Pallida´	38	4	6	2	1	1	3	ochranná mříž, výmladky
S60	*Tilia x europaea* ´Pallida´	38	4	6	2	1	0	3	ochranná mříž, výmladky
S61	*Tilia x europaea* ´Pallida´	43	4	6	2	1	1	3	ochranná mříž, výmladky, prasklina kmene 0,1x0,5 m
S62	*Tilia x europaea* ´Pallida´	38	4	6	2	1	0	3	ochranná mříž, výmladky
S63	*Tilia x europaea* ´Pallida´	34	3	6	2	1	1	3	ochranná mříž, výmladky
S64	*Tilia x europaea* ´Pallida´	43	4	6	2	1	0	3	ochranná mříž
S65	*Tilia x europaea* ´Pallida´	40	4	6	2	1	0	3	ochranná mříž
S66	*Tilia x europaea* ´Pallida´	39	3	6	2	1	1	3	ochranná mříž
S67	*Tilia x euchlora*	V	5	7	3	1	1	3	58,60,59
S68	*Acer platanoides*	114	7	8	4	5	4	4	otevřená dutina 0,5x0,1 m, dutý kmen, větve po obvodu koruny usychají
S69	*Acer platanoides*	116	8	9	4	3	3	4	usychají větve nejvyššího řádu, dvojáK
S70	*Acer platanoides*	134	7	10	4	4	3	4	chybí terminál
S71	*Acer platanoides*	115	7	9	4	3	2	4	chybí terminál, dutiny v kosterních větvích
S72	*Acer platanoides*	46	4	6	3	3	2	4	chybí terminál
S73	*Tilia cordata*	40	4	6	2	1	1	3	trojnožka – ochrana proti psí moči, větev v ostrém úhlu
S74	*Tilia cordata*	48	4	6	2	1	0	3	trojnožka – ochrana proti psí moči, ostré úhly větvení
S75	*Tilia cordata*	43	4	6	2	1	1	3	trojnožka – ochrana proti psí moči, mírně popraskaná borka
S76	*Tilia cordata*	52	4	7	2	1	0	3	špatně hojí rány po vykmenění
S77	*Tilia cordata*	52	4	6	2	1	1	3	ostré úhly větvení
S78	*Tilia cordata*	91	6	6	4	4	4	5	usychá
S79	*Tilia cordata*	51	5	7	2	1	0	3	hustá koruna
S80	*Tilia cordata*	48	4	7	2	1	1	3	pahýl/věšák, ostré úhly větvené
S81	*Tilia cordata*	94	6	7	4	4	3	4	chybí terminál, po silné obvodové redukci, pahýly, hniloba
S82	*Tilia tomentosa*	94	6	7	3	2	2	3	pahýl
S83	*Tilia cordata*	36	3	5	2	1	1	3	pahýl
S84	*Tilia cordata*	40	4	5,5	2	1	0	3	hustá koruna
S85	*Tilia cordata*	42	4	6	2	1	1	3	výhony na bázi kmene
S86	*Tilia cordata*	42	4	6	2	1	1	3	poranění po vylomené větvi, ostré úhly větvení
S87	*Tilia cordata*	80	6	8	4	2	2	4	chybí terminál, 1stranná koruna
S88	*Tilia cordata*	41	4	6	2	2	1	3	mechanické poškození kmene – rána u báze 0,1x0,5 m

P.č.	Taxon	Obvod kmene	Průměr koruny	Výška stromu	Věkové stádium	Zdravotní stav	Fyziologická vitalita	Sadovnická hodnota	Poznámky
S89	*Tilia cordata*	87	6	11	4	2	3	4	dutina, 1stranná koruna
S90	*Tilia cordata*	80	6	11	4	2	2	4	dvoják, dutina
S91	*Tilia cordata*	44	4	7	3	1	1	3	ostré úhly větvení
S92	*Tilia tomentosa*	71	5	6	3	3	2	4	mechanické poškození kmene 0,4x0,2 m, pahýly po silné obvodové redukci
S93	*Tilia cordata*	93	5	10	4	3	3	4	mechanické poškození 0,5x0,2 m, hniloba
S94	*Tilia tomentosa*	127	7	8	4	3	2	4	pahýly po silné obvodové redukci
S95	*Tilia cordata*	69	5	8	4	2	2	4	nemá terminál, dutiny
S96	*Tilia cordata*	86	7	11	4	2	2	4	dutina
S97	*Tilia tomentosa*	122	6	9	4	3	2	4	pahýly po silné obvodové redukci
S98	*Tilia cordata* ´Greenspire´	43	4	6	2	1	1	3	Trojnožka – ochrana proti psí moči, křivý terminál
S99	*Tilia cordata*	84	5	9	4	2	2	4	chybí terminál, dvoják, hniloba, dutina
S100	*Tilia cordata* ´Greenspire´	42	4	6	2	1	1	3	mechanické poškození kmene 0,15x0,15 m, hojí se - zaléčené
S101	*Tilia cordata* ´Greenspire´	50	5	7	2	1	0	3	ostré úhly větvení
S102	*Tilia cordata* ´Greenspire´	50	5	7	2	1	0	3	hustá koruna, oděrky kmene, prasklina 0,2x0,1 m
S103	*Tilia cordata* ´Greenspire´	49	4	7	2	1	1	3	mechanické oděrky kmene
S104	*Tilia cordata* ´Greenspire´	35	3	6	2	2	2	3	špatný výpěstek
S105	*Tilia cordata* ´Greenspire´	46	4	7	2	1	0	3	pahýly/ věšáky po řezu, hustá koruna
S106	*Tilia tomentosa*	89	6	9	4	2	1	4	chybí 1/3koruny
S107	*Tilia cordata* ´Greenspire´	45	4	7	2	1	0	3	hustá koruna
S108	*Tilia cordata* ´Greenspire´	45	4	7	2	1	0	3	hustá koruna, mechanické poškození po vylomení větve 0,15x0,5 m
S109	*Tilia cordata* ´Greenspire´	44	3	7	2	1	1	3	na kmeni rány po vykmenění, spodní patro větví z jednoho místa
S110	*Tilia cordata*	102	6	9	4	3	3	4	hustá koruna, dutina v kmeni, hniloba
S111	*Tilia cordata* ´Greenspire´	45	4	6	2	2	1	3	křivý terminál

P.č.	Taxon	Obvod kmene	Průměr koruny	Výška stromu	Věkové stádium	Zdravotní stav	Fyziologická vitalita	Sadovnická hodnota	Poznámky
S112	*Tilia cordata* ´Greenspire´	52	4	6	2	1	1	3	mechanické poškození – roztřepaná rána po řezu, ostré úhly větvení
S113	*Tilia cordata* ´Greenspire´	49	4	6	2	1	1	3	hustá koruna
S114	*Tilia tomentosa*	107	5	6	4	2	2	4	pahýly po obvodové redukci
S115	*Tilia cordata* ´Greenspire´	46	4	6	2	1	0	3	trojnožka – ochrana proti psí moči, ostré úhly větvení
S116	*Tilia cordata*	71	5	6	4	2	2	4	výmladky, chybí terminál
S117	*Tilia cordata* ´Greenspire´	40	4	6	2	1	1	3	výmladky
S118	*Tilia tomentosa*	99	6	9	4	2	1	3	po obvodové redukci, chybí terminál
S119	*Tilia tomentosa*	128	8	9	4	2	1	3	dutinky v kosterních větvích, po obvodové redukci
S120	*Tilia cordata*	38	4	7	2	2	1	3	kotvení, nepravidelná koruna
S121	*Tilia tomentosa*	149	6	10	4	3	2	4	mechanické poškození kmene 1,6x0,3 m, hniloba, výtok mízy, chybí terminál
S122	*Tilia tomentosa*	172	6	8	5	5	2	4	prosychá koruna, chybí terminál, centrální dutina kmene 1x0,5 m, 0,7x0,3m, 1x0,6m
S123	*Tilia cordata*	68	5	6	4	2	3	4	špatně hojí rány po vykmenění, mírně prosychá
S124	*Celtis occidentalis*	60	5	6	3	1	1	3	plodí
S125	*Tilia tomentosa*	148	9	11	4	3	2	4	jednostranná koruna, chybí terminál
S126	*Tilia cordata*	205	10	13	4	2	1	2	chybí terminál
S127	*Tilia cordata*	62	3	4	3	3	2	4	křivý kmen, mechanické poškození báze kmene1x0,3, vrůstá do p.č. 126
S128	*Morus rubra*	V	15	9	5	2	2	3	122, 117, 105, 123, dutinky, vazby
S129	*Tilia cordata*	128	6	11	4	5	3	4	chybí terminál, dutiny, dutina centrálního kmene, prasklý kmen
S130	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	74	5	6	3	2	1	4	poškození kmene 0,4x0,3 m, klejotok
S131	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	64	3	5	2	2	2	4	poškození u báze kmene 0,3x0,2m
S132	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	80	5	6	3	2	1	3	hustá koruna
S133	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	48	2	4	2	2	2	4	mechanické poškození větví, jednostranná koruna, klejotok
S134	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	113	4	5	3	2	1	3	mechanické poškození po uřízlé větvi 0,4x0,3 m

P.č.	Taxon	Obvod kmene	Průměr koruny	Výška stromu	Věkové stádium	Zdravotní stav	Fyziologická vitalita	Sadovnická hodnota	Poznámky
S135	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	96	5	6	3	1	2	3	
S136	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	71	4	5	3	1	2	3	
S137	*Prunus avium*	66	4	5	3	3	2	4	mechanické poškození kmene 0,5x0,5 m, 0,5x0,15 m, chybí terminál
S138	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	73	4	4,5	3	2	2	4	klejotok, mechanická poškození po vylomených větvích
S139	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	86	4	4,5	3	1	1	2	
S140	*Acer platanoides*	92	7	8	4	1	1	3	
S141	*Acer platanoides*	113	6	9	4	4	2	4	1,5x0,3 m, jednostranná koruna, prosychá
S142	*Acer heldreichii*	100	7	10	4	1	1	2	
S143	*Acer platanoides*	94	7	9	4	2	2	3	mechanické poškození kořene 0,5x0,3 m, 0,4x0,2 m, vnitřek koruny prosychá
S144	*Acer pseudoplatanus*	130	8	12	4	1	0	3	dvojáK
S145	*Acer platanoides*	86	6	6	4	2	2	4	chybí terminál, mechanické poškození báze, dutina na kmeni 0,4x0,2 m, dvojáK
S146	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	103	3	4	4	2	2	3	výrazné kořenové náběhy
S147	*Prunus serrulata* ´Kanzan´	39	2	4	3	2	2	4	mechanické poškození na bázi kmene 0,4x0,2 m, dvojáK
S148	*Prunus avium*	72	4	5	4	2	2	4	prosychá ve středu koruny
S149	*Prunus subhirtella* ´Pendula´	80	5	3	4	3	3	4	prosychá
S150	*Acer pseudoplatanus*	99	5	8	4	2	2	3	dutiny v centrálním kmeni 0,3x0,3 m, 0,2x0,2 m
S151	*Acer platanoides*	122	6	15	4	3	3	4	dutiny v kmeni, pravděpodobně centrální dutina kmene
S152	*Acer pseudoplatanus* ´Purpurascens´	122	8	13	4	1	1	3	výrazné mechanické poškození báze kmene psí močí, chybí terminál
S153	*Acer platanoides*	98	7	10	4	4	2	4	chybí terminál, dutiny v kosterních větvích, suché větve
S154	*Acer platanoides*	180	12	16	4	2	2	3	dutinky v kosterních větvích, prosychají větve nejvyššího řádu
S155	*Tilia cordata* ´Greenspire´	59	6	9	3	1	0	3	ochranná mříž, mechanické poškození kmene 0,2x0,5 m
S156	*Tilia cordata* ´Greenspire´	39	4	7	3	1	1	4	ochranná mříž, jednostranná koruna – vrůstá do *Tilia tomentosa*
S157	*Tilia tomentosa*	185	9	17	4	1	1	2	dvojáK, vazba, opírá se o zábradlí

P.č.	Taxon	Obvod kmene	Průměr koruny	Výška stromu	Věkové stádium	Zdravotní stav	Fyziologická vitalita	Sadovnická hodnota	Poznámky
S158	*Tilia cordata* ´Greenspire´	37	4	6	3	2	1	4	ochranná mříž, nepravidelné větvení
S159	*Tilia cordata* ´Greenspire´	61	5	9	3	1	0	3	ochranná mříž, hustá koruna
S160	*Tilia cordata* ´Greenspire´	55	6	7	3	1	0	3	ochranná mříž, hustá koruna, poškození kmene 0,2x0,1 m
S161	*Tilia cordata* ´Greenspire´	55	5	7	3	1	0	3	ochranná mříž, hustá koruna
S162	*Tilia cordata*	61	4,5	5	3	1	2	4	chybí terminál, drobné oděrky na kmeni
S163	*Tilia tomentosa*	87	7	11	4	2	2	4	dutina, chybí terminál
S164	*Tilia tomentosa*	165	10	4	3	2	1	4	dutiny v kosterních větvích, mechanické poškození kmene 0,5x0,3 m
S165	*Tilia cordata* ´Greenspire´	51	5	7	3	1	0	3	ochranná mříž, hustá koruna
S166	*Tilia x euchlora*	71	6	7	3	1	0	2	hustá koruna
S167	*Tilia x europaea* ´Pallida´	41	3	6	2	1	1	3	ochranná mříž
S168	*Tilia tomentosa*	94	6	9	4	2	2	4	křivý terminál, dutinky v kosterních větvích
S169	*Tilia tomentosa*	116	6	7	4	2	2	4	chybí terminál, dutiny
S170	*Tilia cordata*	33	2	4	2	3	3	4	chybí terminál, oděrky kmene
S171	*Tilia x europaea* ´Pallida´	40	4	6	2	1	1	3	ochranná mříž
S172	*Tilia x europaea* ´Pallida´	38	4	5	2	1	1	3	ochranná mříž
S173	*Tilia x europaea* ´Pallida´	47	2	4	2	2	2	3	zahojené poškození kmene, mechanické poškození po zlomené větvy
S174	*Tilia x europaea* ´Pallida´	41	2	5	2	1	1	3	ochranná mříž, ostré úhly větvení
S175	*Tilia x europaea* ´Pallida´	41	4	5	2	1	1	3	ochranná mříž, ostré úhly větvení
S176	*Tilia x europaea* ´Pallida´	31	3	5	2	1	1	3	ochranná mříž
S177	*Tilia x europaea* ´Pallida´	40	3	5	2	1	1	3	ochranná mříž, křivý terminál
S178	*Tilia x europaea* ´Pallida´	43	3	6	2	1	1	3	ochranná mříž
S179	*Tilia x europaea* ´Pallida´	47	3	6	2	1	1	3	ochranná mříž, nerovnoměrně založená koruna
S180	*Tilia x europaea* ´Pallida´	44	3	6	2	1	1	3	ochranná mříž
S181	*Tilia cordata*	71	5	7	4	2	2	3	zlomená větev, dutiny, křivý terminál

P.č.	Taxon	Obvod kmene	Průměr koruny	Výška stromu	Věkové stádium	Zdravotní stav	Fyziologická vitalita	Sadovnická hodnota	Poznámky
S182	*Tilia x europaea* ´Pallida´	29	3	5	2	1	0	3	ostré úhly větvení, hustá koruna
S183	*Tilia x euchlora*	98	6	11	4	2	2	4	dvoják
S184	*Tilia cordata*	84	6	7	4	2	1	3	dvoják, zlomená větev
S185	*Tilia x europaea* ´Pallida´	24	2	4	1	1	1	3	kotvení
S186	*Tilia tomentosa*	183	6	12	4	3	2	4	dvoják, po obvodové redukci, suché větve
S187	*Tilia platyphyllos*	64	4	5	3	2	2	3	křivý terminál
S188	*Tilia tomentosa*	187	8	13	5	5	4	5	nestabilní koruna, chybí terminál, suché větve, výmladky
S189	*Tilia cordata*	115	6	13	4	2	2	4	suchá větev, dvoják, mechanické poškození kmene 1,5x0,3m

Solitérní keře

P.č.	Taxon	Výška keře	Plocha keře m²	Mechanické poškození	Věkové stádium	Poznámky
K1	*Taxus baccata*	1,6	2	1	3	
K2	*Taxus baccata*	1,5	2	1	3	
K3	*Taxus baccata*	2	4	1	4	

Porostní skupiny

P.č.	Taxon	Procentuální zastoupení druhu	Průměrná výška keře m	Plocha keře m²	Věkové stádium	Poznámky
P1	*Ligustrum ovalifolium*	100	1,5-1,7	243,3	3	výšková patra od 1,5-1,7m
P2	*Taxus baccata*	100	1,6	20	3	
P3	*Forsythia x intermedia*	100	2	47	3	
P4	*Syringa vulgaris*	95	3	725	4	vespod vyholuje
	Corylus maxima ´Purpurea´	5				
P5	*Forsythia x intermedia*	100	2	64,3	3	
P6	*Pyracantha coccinea*	100	2,5	42,5	4	
P7	*Juniperus chinensis*	100	1,5	48,7	4	prosychá, mechanické poškození
P8	*Pyracantha coccinea*	60	1,6	95,9	3	
	Rosa rugosa	10				
	Taxus baccata	10				
	Spiraea x bumalda	20				
P9	*Spiraea x bumalda*	40	0,5	111	3	
	Juniperus ssp.	20				
	Cotoneaster horizontalis	40				
P10	*Spiraea x bumalda*	20	0,7	92,1	3	
	Pyracantha coccinea	40				
	Pinus mugo	20				
	Berberis thunbergii ´Atropurpurea´	10				
	Cotoneaster horizontalis	10				
P11	*Cotoneaster dammeri*	20	0,5	122,3	3	pokryvnost 10 % - skutečná plocha keře 12,2m²

P.č.	Taxon	Procentuální zastoupení druhu	Průměrná výška keře m	Plocha keře m^2	Věkové stádium	Poznámky
P12	*Potentilla fruticosa*	60				
	Ribes sanguineum	40	0,7	66	3	
P13	*Taxus baccata*	100	2	65,6	4	
P14	*Rosa* sp.	100	0,5	100,6	2	
P15	*Rosa* sp.	100	0,5	124,7	2	
P16	*Cotoneaster horizontalis*	40				
	Berberis thunbergii ´Atropurpurea´	20				
	Pyracantha coccinea	40	1,2	50,8	3	
P17	*Spiraea japonica*	95	0,5	79,4	3	
P18	*Forsythia x intermedia*	100	2,2	36,5	4	
P19	*Taxus baccata*	95	1,7	133,9	3	
P20	*Rosa* sp.	100	0,5	10,2	2	
P21	*Rosa* sp.	100	0,5	10,2	2	

Příloha č. 2: Mapa kácení

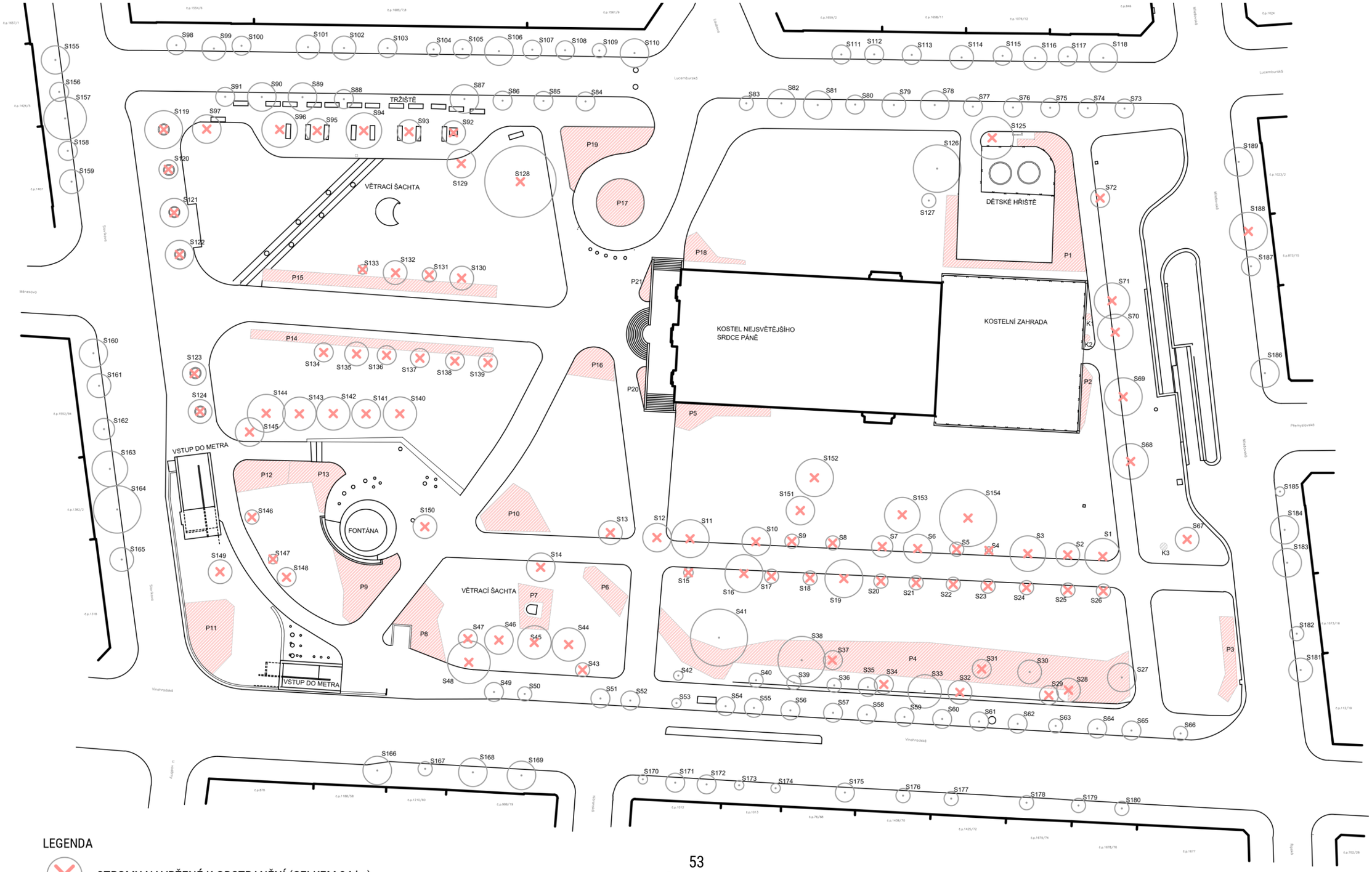

LEGENDA

STROMY NAVRŽENÉ K ODSTRANĚNÍ (CELKEM 84 ks)

KEŘE NAVRŽENÉ K ODSTRANĚNÍ (CELKEM 2252 m²)

0 10 20 40 m

S

Příloha č.3: Fotodokumentace stávajícího stavu – autor 2016-2017

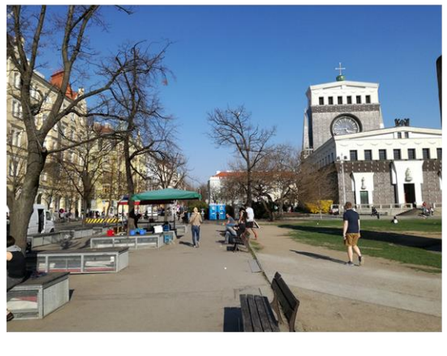
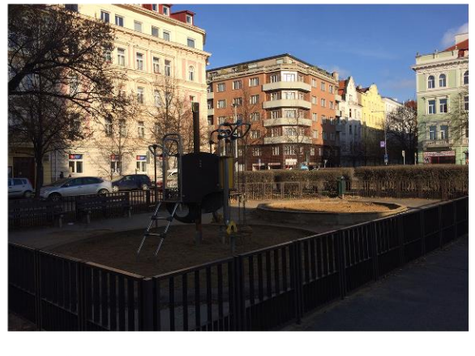
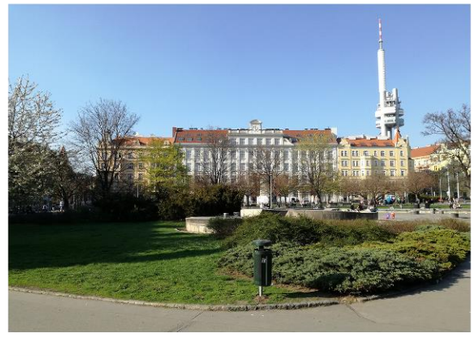

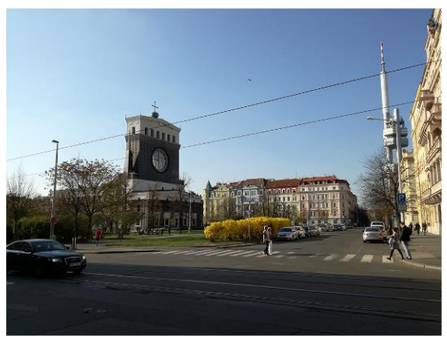
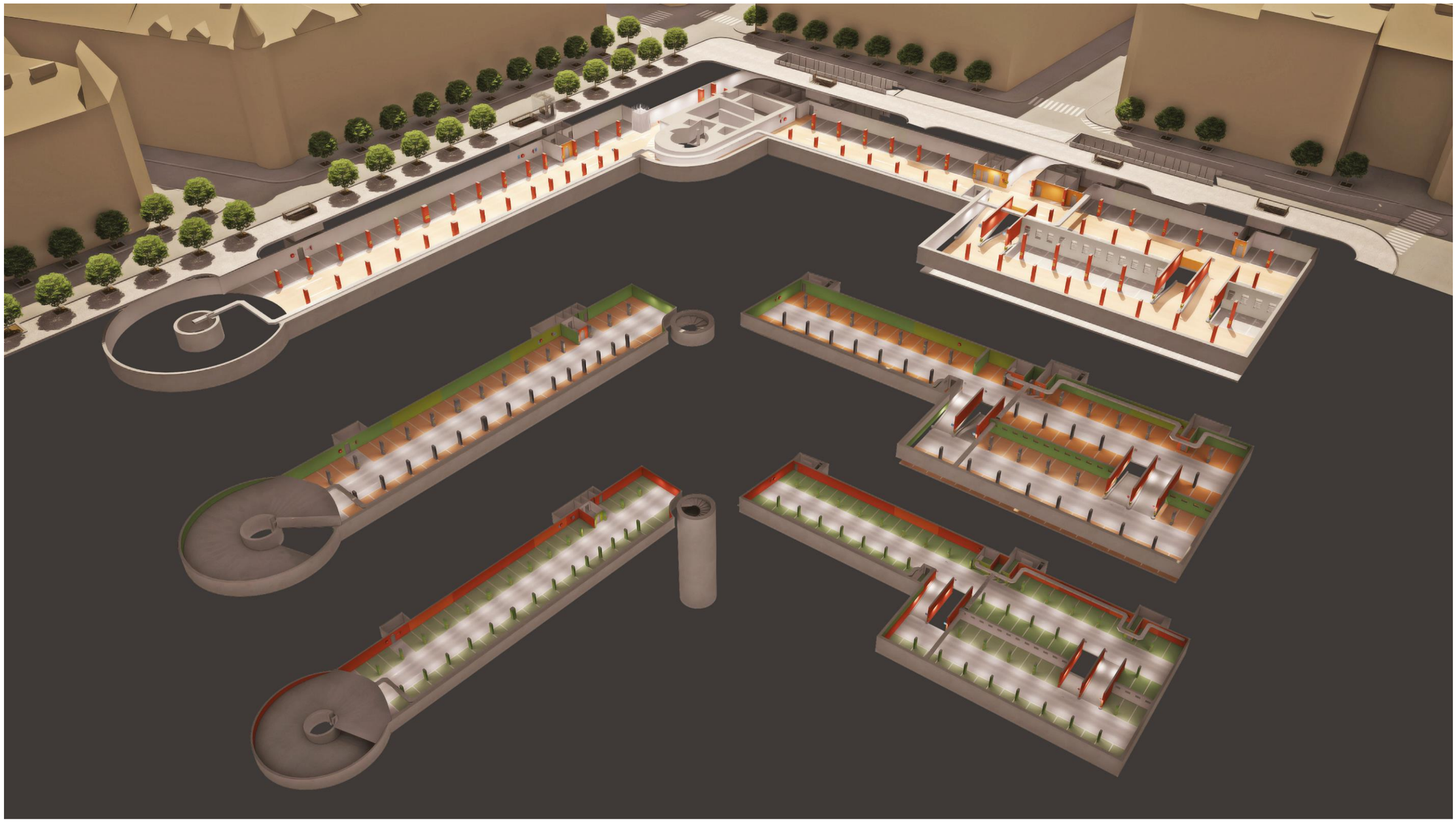
Příloha č.4 Vizualizace podzemního parkoviště na náměstí Jiřího z Poděbrad, METROPROJEKT Praha a. s.